

Kristijonas Donelaitis atkopia scenon

„Metų“ spektaklis Jaunimo centre, Chicagoje

VACYS DAUBARA

Kažkada mes kalbėjome, kad mūsų teatras dar netarė paskutinio žodžio ir gyvena neišsakyto vaizdo ilgesiu. Didysis mūsų tautos dvasinis turtas, šimtmečiais kauptas kraičio skryniose, laukia įvaizdinimo. Tik mes nusiikalstame tam palikimui, neužkariaudami jam naujos erdvės — neišvesdami į naujus vieškelius.

Tai prisiminiau dabar, kada šiandien ir rytoj Chicagoje, Jaunimo centro salėje, prasiskleis uždanga Kristijono Donelaičio „Metams“, ir pirmą kartą mūsų teatras pabandys pasigrumti su galiūnu, pradėjusiu lietuvių literatūrą.

Literatūrinė „Metų“ poemos kelionė į laiką ne kartą jau buvo aptarta. Ten išryškėjo poeto didybė, jo universalumas, epinė platuma, žmogus ir gamta įvairiose gyvenimo situacijose. „Metai“ išplaukė į tarptautinius vandenis, buvo išleisti, bene, gražiausiais mūsų knygos istorijoje leidiniais.

Todėl šių eilučių tikslas ir nėra dar vienas ieškojimas didžiojo poeto kūrybos paslaptį, o paprastas: bent dalinai atskleisti takelį, kuris „Metų“ poemą atves į mūsų scenos vieškelius.

Ivykis neeilinis. Jis slepia daug giau negu išskaitome laikraščių kronikose bei skelbimuose. Čia išryškėja mūsų teatro prisirišimas, meilė gimtajam žodžiui ir ištikimybė aktoriškam pasauliui. Ir gera, kad kaip tik šiais metais, po šituo dangumi Donelaičio kūrybos burtai nauja, neįprasta forma palies mūsų ausis ir, gal būt, (kas žino?) uždegs širdis.

Donelaitis teatre! Scenoje! Koks paradoksas! — pasakys skeptikas. — Neįmanoma! Dar to niekada nebuvo! Donelaičio scenoje neįsivaizduoju!.. O man prisimena, jog kažkada kalbėjome, kad ėjimas išmintuoliu keliu dar nėra praeities gerbimas. Jos kūryba, tie kraičių skryniose sukrauti turtai, nepakenčia tamsos ir drėgmės.

O dar toliau einant, man patinka Algimanto Diknio (ant jo pečių ir gula „Metų“ insceniavimo problemos) žodžiai, kad šitam darbe praleistos poilsio valandos ir repetacijų skaičiai nėra auka, bet gyvenimas tikraja to žodžio prasme. Prožektoriu šviesa, kuliusi šlamėjimas ir aktoriaus lūpose reljefiškai iš-

kilusi „Metų“ eilutė alsuoja visu, kas yra gyva, ir tos gaivinančios srovės statistiniai duomenys ir praleisto poilsio valandos niekada nepasvers. Ir galia, kad aktoriaus darbas, jo kūrybos apraška ir rezultatas, labai dažnai mūsųose vertinamas ir peršamas statistiniais duomenimis, valandų skaičiumi... Įdomu, gal būt, bet nesvarbu.

Dar prisimintina, kad „Metų“, scenon atvedimo mintis prieš keletą metų kilo Montrealyje B. Pūkelevičiūtei. Jos užmanymas buvo platesnis. Norėta įvesti masines scenas, filmą. Tik daugumai aktorių iš Montreolio išklydus, dabar ta mintis kitroje formoje bus įgyvendinta Jaunimo centro salėje.

Žodžiu, „Metų“ spektaklio gimimas nėra atsitiktinis. Jis liudija, jog teatras, kuris gimė, kad išreikštų ir įvaizdintų žodžius, kad iškeltų pirmąsias sakinių spindėjimą, gyvena su savo tauta ir kad susitikimas su Vakarų dangumi jam atskleidė naujus horizontus, kurie dar neaiškūs, tolimi, bet tikri. Ir noris tikėti, kad jie priartės, išsiplės, kad užaugins vaisius.

KRISTIJONAS DONELAITIS

Dail. Vyt. Valius

TREČIOJI JAUNŪJŲ DAILININKŲ PARODA

Išpūdžiai tarp džiaugsmo ir rūpesčio

KAZYS BRADŪNAS

Vida Kristolaitytė

Pilka simfonija

Iš jaunųjų dailininkų parodos Čiurlionio galerijoje

Kasmetinė mūsų jaunųjų dailininkų paroda Chicagos kultūriname gyvenime jau virsta tradicija. Ir jeigu kurį rudenį tokios parodos čia nebūtų, tai lyg ir jaustume baugią tuštumą, akivaizdžiai bylojančią tai, kad prarandame jaunus žmones, kad jie, gal būt, nueina kur kitur, o gal ir visai užkasa savo talentus.

Pervertinimo pavojuose

Tačiau šitoks jaunų žmonių alkis visuos mūsų kūrybinio gyvenimo sektoriuos gimdo dažnu atveju ir tokią situaciją, kuri ne visada neša lauktinų vaisių, kuri, sakykime, gal net kenkia kūrybinėms jaunimo pastangoms. O šitai atsitinka tada, kada mes kiekvieną to jaunimo krustelėjimą, kiekvieną jo atliktą darbą, kiekvieną krypte-

lėjimą kūrybon imame aukštinti ir girti, lyg čia jau būtų pasiektos aukštumų aukštumos. Dažnu atveju tokiais superlatyvais rašantieji ir kalbantieji patys tokios kalbos slidumą supranta, bet vis pasiteisina, kad girdi, geriau pagirti (nesvarbu — vertai ar nevertai), negu tarti ir kritiškesnį žodį, kurį išgirde, jaunieji visai nuo lietuviško reikalo nusigręš.

Šitokioje išsiviskoje mūsų kultūrinio gyvenimo situacijoje ir gerų norų pilnam nėra kartais lengva pasakyti atvirą teisybę, kai visapusiškai reikia svirti ir tos teisybės pasakymo rezultatą. Tačiau, manytume, kad vis dėlto verta tiek jaunimui, tiek senimui suprasti, jog sveiko kritiškumo stoka (net ir tokiose, specialiose išsivijos

racija, o tik proga rūpesčiui iškelti.

Parodos pobūdžio klausimas

Žvelgiant į šiemetinių jaunųjų dailininkų parodą, pirmiausia kyla klausimas: ar šiemetinė yra pranašesnė už pernykštę, ar stovima vietoje, o gal net atsiiekama ir, apamai, ku jos pobūdis skiriasi nuo ankstesniųjų?

Pirmiausia akysna krinta dominuojanti tapybos darbų gausa. Labai pasigendama skulptūros. Jos šiemet visai nėra. Tad ir jaučiamas Aleksos ir Buračo trūkumas. Taipgi grafika kone visai dingus. Vos pora A. J. Mikelevičiaus medžio raizinių. Parodai yra didelis nuostolis, kai taip stipriai ir kūrybingai grafikoje besireiškiančio H. Blyskio šiemet visai nematome.

Ar galėtume suvokti pirmu žvilgsniu visos parodos, tuo pačiu ir mūsų jaunųjų dailininkų kokį nors bendrą pobūdį, bendrą kryptį? Sakysim, kai amerikiečių to amžiaus dailininkų kolektyvinėse parodose dar vis vyrauja abstraktas, prisagstytas gerokai ir „Pop Art“ pavyzdžių, ir kai šituo galima nusaikyti visą jų pastangų pobūdį, tai mūsų jaunųjų atveju neberandame jokio bendro, kuria nors prasme dominuojančio vardiklio. Mūsų šiek tiek į visas puses. Gal gerai, gal ir ne? Nėra iš esmės blogai, kai nepasiskaidinama vien abstraktu. Ir pasaulinio meno raidoje jau bandoma eiti toliau už abstrakto. Bet ir tas „toliau“ gali būti pirmyn už abstrakto ir atgal už abstrakto. Mūsų šiek tiek kryptis, atrodo, daugiau pastaroji, t. y. vaikščiojimas impresionistų, fovistų ir kitokiais, prieš abstraktą įsigalėjimą pramintais keilais. Žinoma, mus labiausiai džiugintų, jeigu mūsų parodose regėtume tikrai viltingų naujų kelių pradžių ne tik anapus, bet ir šiapus abstrakto, kad naujumas būtų nekartotas ir prasmingas. Tačiau žinant, jog tų naujų kelių atidengimo iš po abstrakto dar beveik nematome ir sunku juos užčiuopti net pasauliniuose meno centruose, tai ir mūsų jaunųjų parodoje vargu ar galime rūgoti, nematydami akivaizdus naujų Amerikų atradimo.

(Nukelta į 3 psl.)

Zita Sodelkienė

Prieš užmiegant

Iš jaunųjų dailininkų parodos

Kertinė Parastė

ISTORIJA IR ISTORIKAI

Basanavičius pirmojo „Aušros“ numerio prakalbai užrašė motto: „Homines historiarum ignari, semper sunt pueri (žmonės, nežiną istorijos, visuomet lieka vaikais)“. Taigi savosios istorijos pažinimas yra tautos subrendimo ženklas. Tautos atgimimo žadintojai daug dėmesio skyrė Lietuvos istorijos pažinimui, nes skaitė, kad savo istoriją geriau pažinus, atsiras meilė ir pasididžiavimas savo tautos praeitimi, tuo pačiu atsiras ir paskata vertinti savo šalį, turinčią tokį ilgą ir garbingą kelią praeities amžiuose. Dėl to ir V. Kudirka ragino iš ten semtis stiprybės.

Šiandien, kada Lietuva išgyvena didžiąją tragediją, kada nūdienoje nesimato jokio šviesesnio spindulėlio, vėl reikia atidžiau žvelgti į praeities garbingus, didvyriškus žygius, nužymėtus laikus, semiantis iš jų stiprybės dabarčiai. Reikia parodyti svetimiesiems, kad lietuvių tauta, turėjusi ilgus valstybingumo šimtmečius, yra verta nepriklausomo gyvenimo. Ji yra išlaikiusi istorijos egzaminą — mokėjusi sukurti galingą valstybę ir buvusi tvirtu pylimu prieš Europą beužliejantį Rytų barbarų antplūdį.

O ir saviesiems, ypač jaunimui, istoriją turi priminti, kad yra garbinga būti lietuviu, priklausyti tautai, kuri amžių bėgyje yra sukūrusi didelę ir galingą valstybę, turėjusi gabių valstybės vyrų, stovėjusi kultūringų Europos valstybių eilė.

Ilgą laiką mūsų tautos ir valstybės istoriją rašė svetimai, daugiausia lenkai, tendencingai aiškindami faktus ir įvykius, išskeldami Lenkijos vaidmenį, kaip krikščionybės ir Vakarų kultūros nešėjos, mažindami lietuvių darbus ir žygius, savindamiesi tai, kas priklausė Lietuvai. Tik nepriklausomos Lietuvos metu sulaukėme rimtų istorikų lietuvių, kurie ėmė atitaisyti kitų skelbiamas apie mus klaidas, savaimingai ėmėsi tirti praeities šaltinius, iškelti naujus faktus ir teisingai juos interpretuoti. Daug dalykų, kurie seniau atrodė tikri, negincytini, naujoje istorijos mokslo šviesoje išryškėjo kaip tendencingi, interpretuoti Lietuvai nepalankioje šviesoje.

Lietuvos istorijos mokslas gavo naujos paskatos, kai tremtyje atsidūrusiems istorikams tapo prieinami archyvai ir šaltiniai, kurie seniau lietuvių nebuvo lankomi nė naudojami. Lietuvos istorijos mokslui sudarė palankios sąlygos naujiems tyrinėjimams, naujiems senovės įvykių atskleidimams.

Tačiau reikia apgailestauti, kad nedaug turime tokių, kurie galėtų pilnai atsidėti studijoms, nedaug tokių, kurie domėtusi istorijos mokslu bendrai ir Lietuvos istorijos mokslu ypatingai. Be kelių specialistų istorikų, dar iš Lietuvos atvykusių, jaunųjų studentų tarpe nesimato studijuojančių istorijos mokslus ir

besiruošiančių būti Lietuvos istorijos specialistais. Teisingai prof. Z. Ivinskis spaudoje ne kartą nusiskundė, kad nesimato, kas stos į retėjančias Lietuvos istorikų gretas.

O tačiau, pavarčius spaudos puslapius, paskaičius įvairius naujus leidinius, neatrodo, kad istorikų mums trūksta. Į istorijos mokslo laukus ateina nauji darbininkai. Tik galia, kad jie yra daugiau istorijos mėgėjai, o ne rimtai tam darbu pasiruošę specialistai. Istorija, kaip ir kiekviena kita mokslo šaka, reikalinga rimtų studijų, akademinio tam darbu pasiruošimo. Mėgėjai dažnai to neturi. Jie vadovaujasi vien tėvynės meile ir vardan jos sukuria naujas, gražias teorijas, nieko bendro su faktais neturinčias, savaip interpretuojančias, suranda „naujus“ šaltinius, seniai jau kitų surastus, tyrinėtus, paskelbtus, juos priima be istorinės kritikos — ir visa ad maiorem Lituaniam gloriam. Bes kas svarbiausia — jie drįsta paneigti rimtų istorikų studijas ir išvadas, bandydami koreguoti istorikų „klaidas“. Jų intencijos yra suprantamos — patarnauti Lietuvai, jos garbei. Tačiau šioje srityje vien gerų norų neužtenka.

Tikram istorikui yra būtina trys dalykai:

1) Pažinti ir susipažinti su tuo, kas kitų jau surasta, paskelbta. Vis naujai archyvuose atradinėti „nežinomi“ dokumentus, kai jie jau seniai atrasti, yra tik laiko gaišinimas. Ne kartą girdėjome, kaip Romon nuvykę istorijos mėgėjai Vatikano archyvuose „atranda“ ir nurašinėja dokumentus, kurie jau seniai yra paskelbti (pvz. Theinerio rinkinyje), arba pokariniu metu kitų istorikų jau nufotografuoti, nurašyti. Užtektų su jau atliktu darbu susipažinti, jei reikalas — pasinaudoti, bet ne skelbti, kad rasti „dar iki šiol niekam nežinomi“ dokumentai.

2) Reikalingas ir kritiškas mas. Ne visa, kas kieno ir kada parašyta, jau yra istorinis šaltinis. Galima rasti įvairių žinių, paskelbtų įvairiuose leidiniuose, tačiau rimtam istorikui būtina jas patikrinti, surasti, iš kur autorius sėmėsi tas žinias, kokių tikslu jas skelbė. Ypač čia, jei tai yra dar gilios senovės įvykiai. Nežtenka, kad kas nors gražiai juos atpašakojo — svarbu, kuo jie pa remti, iš kokių šaltinių paimti, nes kitaip išsena, kad „bene dicit, sed nihil probat“ (gražiai kalba, bet nieko neįrodo). O istorijos mokslu įvykių aprašymas tiek vertas ir patikimas, kiek jis paremtas to laiko dokumentais. Pvz. Teodoras Narbutas (1784—1864), parašęs 9 tomus Dzieje narodu litewskiego, ilgą laiką lietuvių laikytas rimtu istoriku, o vėlesniais laikais paaiškėjo tik kaip didelis Lietuvos mylėtojas romantikas, tačiau su savo istorija nepasitarnavęs tiesiai, nes romantizmo įtakoje pertaisinėjo šaltinius ir savo fabrikatais užpildinėjo turimas

(Nukelta į 2 psl.)

Šiame numery:

- Kristijonas Donelaitis atkopia scenon.
- Istorija ir istorikai.
- Trečioji jaunųjų dailininkų paroda.
- Liturginis perversmas Bažnyčioje.
- Kai būna visų teisybė.
- O. V. Milašiaus „Rugsėjo simfonija“.
- J. Savasis „Liūtai“ (apybraiža).
- J. Aistis „Kada Nėris galėjo grįžti?“
- Naujoji dr. J. Prunskio knyga „Antrojo kaimo“ spektaklių išvakarėse.
- Sveicarij ir lietuvių kultūriniai ryšiai.
- Nauji leidiniai: lietuvių liaudies dainų antologija anglų kalba.
- Kultūrinė kronika: religinės minties kultūrinė popietė Drauge.

Liturginis perversmas Bažnyčioje

Įvadinės mintys, Liturginę Konstituciją pasitinkant

KUN. VYTAUTAS BAGDANAVICIUS, MIC

(Tęsinys iš praėjusio šeštadienio)

Mišių vienybės pabrėžimas

Konstitucija, duodama nurodymus, kaip turi būti reformuojamos Mišios, atkreipia dėmesį į tai, kad labiau išryškėtų Mišių išvidinė vienybė. Ką reiškia šis rūpestis Mišių vienybės išlaikymu??

Iš tikrųjų, paskutiniiais šimtmečiais Mišios išgyveno tam tikrą skilimo procesą. Atskiros Mišių dalys pradėjo reikėti kaip atskiri liturginiai vienetai. Ryškiausias to pavyzdys yra Komunija. Komunijos priėmimas pradėjo Bažnyčioje išvirsti atskira apeiga, nepriklausančia nuo Mišių. Netenka abejoti, kad, reikalui esant, Komunija galima priimti ir ne Mišių laikais. Tačiau tikroji Komunijos paskirtis ir prasmė nėra įmanoma be eucharistinės aukos, kuri yra Kristaus mirties ir prisikėlimo minėjimas.

Kitą Mišių dalis, linkusi išsilaivinti iš Mišių, yra pamokslas. Pamokslas šiandien yra linkęs išvirsti atskira konferencija ar paskaita, laikoma bet kada, tik ne Mišiose. Žinoma, nėra nieko blogo turėti religinių paskaitų ir konferencijų, bet nėra gera, kai Mišiose nebelieka gyvo Dievo žodžio. Įsikūnijusio Dievo žodžio, t. y. Kristaus minėjimas Mišiose, atjungtas nuo to Dievo žodžio, kuris yra Šv. Rašte, ir nuo to žodžio, kurį mūsų dvasia sako apie Dievą, aišku, yra Mišių 'nubiedinimas'. Nesunku pastebėti, kad pamokslas darbiai vienybės tarp Mistinio Dievo žodžio, kuris aukojamas už mus Mišiose, ir Dievo žodžio, kurį mes išgirstame savo ausimis, nėra labai paprastas uždavinys. Jis yra reikalingas didelių, derinančių pastangų, tačiau jų apeidimas yra nuostolingas Mišių prasmei.

Dar vienas Mišių momentas, kuris per keletą praėjusių šimt-

mečių dėjo daug pastangų išsivaduoti iš Mišių sąrangos, tai buvo Šv. Sakramento išstatymas garbinimui. Šis Šv. Sakramento išstatymas tiesiog grasino nukonkuruoti pačias Mišias. Mišios buvo pradėtos laikyti prie išstatyto Šv. Sakramento. Bet tai buvo kažkoks perdėjimas, užtemdęs paties Kristaus aukojimo prasmę. Iš kitos pusės, labai pradėjo plisti visokios pamaldos su Šv. Sakramento išstatymu ir palaiminimu. Žmonės pradėjo kurti labiau mėgti ir branginti Šv. Sakramento palaiminimą, negu Mišias. Idomu, kokios yra šio reiškinio priežastys. Sunku, be didesnio įsigilnimo, tai pasakyti. Bet, atrodo, viena iš priežasčių galėjo būti ta, kad palaiminimui primum užtenka pasyvios žmogaus laikysenos, kai tuo tarpu bent kiek aktyvesnis išgyvenimas aukojimo, kad ir Kristaus aukojimo, žmogui nejučiomis kelia tam tikrą reikalavimą. Apskritai, religinės aukos gilesnio nušvietimo ir tinkamo pristatymo visuomenei vis dar stokojame. O tai yra gyvas reikalas, nes evoliucionistinė religijų istorija iškelia visokių religinės aukos išskrypimų, kurie pasiekia visuomenės ausis. Reikia pasakyti, kad liturginė konstitucija gilesnio šios problemos nušvietimo irgi neturi.

Tačiau ji turi reikalavimą, reformuojant Mišias, "elgtis tokiu būdu, kad išvidinė atskirų Mišių dalių prigimtis, jų tikslas ir taip pat jų tarpusavio ryšys būtų labiau aiškūs" (50%).

Mišios išgyvena dar ir kitą vienybės pavojų. Ne tik kad atskiros jų dalys kartais yra linkusios išsilaivinti iš jų vienybės, bet priešingai, prie Mišių ilgainiui prisijungia tokių dalykų, kurie ne visada Mišių prasmei yra reikalingi. Kiekvienam nesunku pastebėti, kad Mišiose pilna visokių pasikarto-

Varpas Kauno bazilikos bokšte

Nuotr. V. Mažello

Jimų, prasmės išskrypimų ir tokių pridėjimų, kurie turėjo tik laikiną reikšmę, kuriuo nors vienu istorijos laikotarpiu.

Pasikartojimų pavyzdžiu Mišiose gali būti dangybė žegnojimų. Taip pat Mišiose yra lygiagrečių maldu, kurios turi tą patį turinį tik su kurio vienu ar kitu skirtumu.

Prasmės išskrypimų pavyzdžiu gali būti malda, vadinama "Secreta". Tai yra įdomi malda, kiekvienose mišiose kita, kuri turi įdomių aktualių prašymų. Seniau buvo aiškina, kad ši malda dėl to yra vadinama "Secreta", kad ji yra kalbama kunigo slapčia. Taip buvo dar linkusios išsilaivinti iš jų vienybės, bet priešingai, prie Mišių ilgainiui prisijungia tokių dalykų, kurie ne visada Mišių prasmei yra reikalingi. Kiekvienam nesunku pastebėti, kad Mišiose pilna visokių pasikarto-

tims. Ši malda yra kalbama, paruošus konsekracijai duoną ir vyną. Malda paslaptims reikė: malda paruoštai aukai. Ir ji, kaip tik priešingai, nebuvo jokia slapta malda, bet malda, kalbama viso susirinkimo, išreiškianti besimedžiančių žmonių reikalus. Konstitucija dėl to pramato tose Mišiose, kurios bus laikomos žmonėms, ypač sekmadieniais, įvesti bendrinę malda" ar "tikinčiųjų malda" (53%).

Pavyzdį atsitiktinio įjungimo į Mišias, kuris buvo įvestas dėl laikinų priežasčių ir ilgainiui Mišiose pasiliko, turime "Credo" atveju. Tikėjimo išpažinimas arba "Credo" buvo įspazinimas savo laiku toms Bažnyčioms, kurios davė pagrindo įtarimui, kad jos nesilaiko tikro tikėjimo. Dėl to šv. Sostas įsakė joms prieš kiekvienas Mišias padaryti tikėjimo išpažinimą. Pradžio-

je "Credo" kalbėjimas taigi buvo drausminė priemonė, bet ilgainiui tai virto papročiu, ir pati Romos Bažnyčia jį įsivedė į Mišias. Šiandien "Credo" kalbėjimas Mišiose reikiama ne įtariama, bet iškilmingumo padidinimui. Tik didesnę šventesė leidžiama per Mišias kalbėti Credo.

Turint prieš akis šiuos pasikartojimus, pridėjimus ir prasmės iškreipimus Mišiose, suprantamas yra šitoks konstitucijos patvarkymas: "Dėl tos priežasties apeigos turi būti supaprastintos, rūpinantis išlaikyti jų substanciją; bruožai, kurie, laikui bėgant, buvo dvigubai įvesti, arba kurių įvedimas ne daug duoda naudos, turi būti išjungti; kiti bruožai, kurie yra nukentėję nuo istorinių įvykių, turi būti atstatyti į tą reikšmę, kurią jie turėjo šventųjų tėvų dienose, jeigu jie dabar yra naudingi ar būtinai" (50%).

Iš šių nuostatų matome, kad mes turime pagrindo sulaukti labai išryškintų ir nuo visų priemaišų apvalytų Mišių apeigų.

je "Credo" kalbėjimas taigi buvo drausminė priemonė, bet ilgainiui tai virto papročiu, ir pati Romos Bažnyčia jį įsivedė į Mišias. Šiandien "Credo" kalbėjimas Mišiose reikiama ne įtariama, bet iškilmingumo padidinimui. Tik didesnę šventesė leidžiama per Mišias kalbėti Credo.

Turint prieš akis šiuos pasikartojimus, pridėjimus ir prasmės iškreipimus Mišiose, suprantamas yra šitoks konstitucijos patvarkymas: "Dėl tos priežasties apeigos turi būti supaprastintos, rūpinantis išlaikyti jų substanciją; bruožai, kurie, laikui bėgant, buvo dvigubai įvesti, arba kurių įvedimas ne daug duoda naudos, turi būti išjungti; kiti bruožai, kurie yra nukentėję nuo istorinių įvykių, turi būti atstatyti į tą reikšmę, kurią jie turėjo šventųjų tėvų dienose, jeigu jie dabar yra naudingi ar būtinai" (50%).

Iš šių nuostatų matome, kad mes turime pagrindo sulaukti labai išryškintų ir nuo visų priemaišų apvalytų Mišių apeigų.

P. SILEIKIS, O. P.
Ortopedas, Protėstas
Aparatų, Protezų, Med. ban. daz. Spec. pagalba kojomis (Arch. Support) ir t. t.
ORTHOPEDJOS TECHNIKOS LAB.
Val. 9-4 ir 6-8. Seštad. 9-1
2850 W. 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel. PROspect 6-5084

DR. ANNA BALIUNAS
AKU, AUSŲ, NOSIŲ IR GERKLES LIGOS PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v. vak. Seštadienis 10-1 val. Trečiadienį uždaryta. Ligoninė priimami susitarus.
Ofiso telefonas: PR 8-3229.
Res. telef. WAlbrook 5-5076

Res. HE 6-1070
DR. K. G. BALUKAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS GINEKOLOGINE CHIRURGIJA
6449 So. Pulaski Rd. (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Pirmia ligonius pagal susitarimą. Jei neatliepia skambinti MI 3-0001

Ofiso 3148 West 63rd Street
Tel. PROspect 8-1717
Resid.: 3241 West 60th Place
Tel. REpublic 7-7668
DR. S. BIEZIS
CHIRURGAS
Valandos: Kasdien nuo 1 iki 3; treč. uždaryta. Antradienį ir penkt. vakaras nuo 7 iki 9.

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampus 63-6ios ir California
Val. kasdien nuo 6-3 val. vak.
Sešt. 2-4 val.
Trečiadienį ir kitu laiku pagal sutartį
Ofiso telef. 476-4042
Res. WAlbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 No. Liberty Street,
Route 25, Elgin, Illinois
Valandos pagal susitarimą

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 288-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm., ketv. 1-4, vakar. 7-9, antr., penkt. 1-5, treč. ir sešt. tik susitarus.

Tel. ofiso HE 4-5758; Res. HI 5-3225
DR. S. J. M. BUDRYS
GYDYTOJAI IR CHIRURGAJ
Bendra praktika ir alergija
2751 West 51st Street
Valandos: pirm., antr., ketvirt. 1-3 val. penktadienį 10 v. r. iki 9 v. v. Seštadienį 10 v. r. iki 1 p. p. Ligonius priima pagal susitarimą.

Tel. ofiso 735-4477; Res. PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCIJŲ LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BLDG.
6449 So. Pulaski Rd.
Valandos pagal susitarimą

Res. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
6182 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti MI 3-0001

Ofiso HE 4-1414, Res. RE 7-6867
DR. B. GAIZIUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS SPECIALYBĖ AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: kasdien 1-3 ir 6-8 val. vak.
Sešt. 12-3 v. p. p.
Trečiadieniais uždaryta

DR. A. GARUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2737 West 71st Street
Val.: kasdien nuo 8-8 val. vakar. Seštadienį nuo 10 iki 12 valandos. Trečiadieniais uždaryta. Ligonius priima pagal susitarimą.
Telef. — WA 5-2017

Liturgija ir kultūriniai skirtingumai

Mes matėme, kad liturgijos reforma eina ta kryptimi, jog pamaldų simboliai labiau reikėtų tai, ką jie nori išreikšti. Toliau mes pastebėjome tikinčiųjų aktyvumo pabrėžimą Mišiose ir kitose apeigose. Kai šie du principai vadovauja liturgijos reformai, nenuostabu, kad labai gyvai iškyta gimtosios kalbos klausimas.

Šią problemą konstitucija šitaip aptaria. Pasilieka galiojantis dėsni, kad Romos Kat. Bažnyčioje vartojama lotynų kalba (36§1). Tačiau, kadangi gimtosios kalbos vartojimas dažnai gali tikintisiesiems duoti daug

naudos, "jos naudojimo ribos gali būti praplečtos. Tai reikia taikyti pirmoje eilėje skaitymams, nurodymams, kai kurioms maldoms ir giesmėms" (36§2).

Sprendži apie tai, ar gimtąja kalba reikia įvesti apeigoms ir kiek jos įvesti, sprendžia vietos bažnytinė vyresnybė (36§3).

Toliau, kalbant apie Mišias, sakoma: "Mišiose, kurios yra laikomos su žmonėmis, atitinkamai vieta reikiama skirti gimtajai kalbai" (54§). Tas pat paragrafas tačiau priduria, kad nepaisant to, reikia skatinti tikinčiųjų šiuosius mokytis lotyniškai kalbėti ar giedoti tas Mišių kan-

(Nukelta į 5 ps.)

Ofiso tel. PR 8-2220
Namų — rez. PROspect 8-9081
DR. JANINA JAKSEVIČIUS
JOKSA
GYDYTOJA IR CHIRURGE
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antradienį, ketvirtį ir penkt. nuo 11 iki 1 v. v. ir nuo 4 iki 7 v. v. Seštadienį nuo 1 iki 4 val.

Tel. ofiso PO 7-0000, rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
8844 West 63rd Street
Val.: kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiadienį ir sešt. uždaryta.

Tel. GHOvehill 6-1595
DR. ALDONA JUSKA
AKU LIGŲ SPECIALISTE PRITAIKO AKINIUS
2422 West Marquette Road
Valandos: 9-12 ir 7-9 v. v. pagal susitarimą. Iškyrus trečiadienius, uždaryta.

Ofiso PR 6-1795, Res. TR 3-0281
DR. ALG. KAVALIŪNAS
VIDAUS IR KRAUJONŲ LIGOS
2300 West 51st Street
Oakley Medical Arts
Pirm., antr., ketvirtį ir penkt. nuo 2-4 ir 6-8 ir pagal susitarimą.

Ofiso ir buto tel. OLYmpic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Kasdien 10-12 ir 4-7. Treč. ir seštadienį, tik susitarus.

Tel. REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val.: Pirmad., antradienį, ketvirtadienį ir penktadienį nuo 12-4 p. p. 6:30-8:30 val. vak. Seštadienį 12-4 val., trečiadienį uždaryta.

Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 16th Street, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Iškyrus trečiadienius, Seštadieniais 12 iki 4 popiet

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE KODUKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antradienį, ketvirtadienį, nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6 v. — 8 val. vakar. Trečiadienį nuo 11 val. ryto. — 1 v. p. p. Seštadienį 11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofiso tel. RE 7-1108.
Res. tel. 289-2919.

DR. MARIJA LINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telefonas HEMlock 6-3545 (OFISO IR REZID.)
Valandos pagal susitarimą

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Tel. — PROspect 8-7773
Val.: pirmad., antradienį, ketvirtadienį, 1-4 d. p. p. antradienį ir penktadienį 5-8 v. v.

Ofiso HE 4-1818, Res. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS SPECIALYBĖ — VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v. Seštadienį 9 v. r. — 2 p. p.
Trečiadieniais uždaryta

DR. JULIA MONSTAVIČIUS
GYDYTOJA IR CHIRURGE VIDAUS LIGOS
10748 S. Michigan, Chicago 28, Ill.
Telef. ofiso: PULman 5-8766
Namų: BErkeley 8-3946
Pirm., val.: kasdien 6-8 v. v., sešt. 1-4 p. p. ir treč. uždaryta.

Tel. CE 6-0720 arba 283-4600
DR. C. K. PAULIS
DIAGNOSTIKA IR VIDAUS LIGOS
Monroe Building, Suite 709
104 South Michigan Avenue
Valandos susitarus telefonu

Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7897
DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS SPEC. VIDAUS LIGOS
5159 South Damen Avenue
Valandos: 1-9 p. p. Iškyrus trečiadienį Seštadieniais 10-5 v. v. p.

Tel. RE 7-8818
DR. ALBINA PRUNSKIS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
Ofisas 2659 W. 59th Street
VALANDOS: 2-4 p. p. ir 6-8 p. p. Trečiadieniais ir šeštadieniais uždaryta.

Ofiso telefonas — CL 4-2421
DR. AL. RAČKUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4307 South Kedzie Avenue
(Kampus Kedzie ir Archer)
VAL.: kasdien nuo 2 iki 8 val. vak. Treč. ir sekmadienį, tik susitarus

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDINES LIGOS
2745 West 69th Street
Priešais Šv. Kryžiaus ligoninę
VAL.: Pirmad., antr., ketv., penkt. nuo 9 iki 11 v. ryto ir nuo 6-8 v. v. Seštadienį nuo 2-4. Trečiadieniais ir kitu laiku susitarus telefonu.
Telef. REpublic 7-2290.

DR. ANT. RUDOKAS, Opt.
Tikrina akis ir pritaiko akinius, ketina atlikti ir rėmus
4455 S. California Ave., YA 7-7381
1 val. p. p. iki 3 v. v. kasdien; treč. uždaryta; sešt. nuo 10 v. r. iki 1 popiet.

Res. tel. PR 9-0730
DR. L. SEIBUTIS
Inkstų, pūslės ir šlapimo takų chirurgija
Ofisas: Naujas adresas: 2454 West 71st St. (71-os ir Campbell Avenue kampas), tel. 776-2880.
Valandos pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. REliance 5-4410
Res. tel. GHOvehill 6-0617
Valandos: 1-3 p. p. ir 6-8 p. p. Penkt. iki 1-3 p. p. Trečiadienį ir seštadienį pagal sutartį.

Ofiso telef. WAlbrook 4-2896
Resid. telef. WAlbrook 5-3099
DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir specialiat chirurgija
4644 So. Ashland Avenue
Valandos: kiekvieną dieną 2-4 ir 6-8 val. vak. Trečiadieniais ir sekmadieniais uždaryta. Pirmia pagal susitarimą. Seštadieniais nuo 2 val. iki 5 v. v.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PROspect 8-1223 ar PR 6-5577
Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 ir nuo 6 iki 8 v. v. Sešt. 2-4 v. popiet ir kitu laiku — pagal susitarimą.

Of. tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6190
DR. V. P. TUMONAS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Pirmia ligonius tik susitarus. Val. 2-4 p. p. ir 6-8 v. v. Treč. ir sešt. uždaryta

Telefonas — GHOvehill 6-2828
DR. A. VALIS-LABOKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2524 West 69th Street
Specialybė: AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
VALANDOS: 1 iki 4 ir 6 iki 8 v. v. Seštadieniais 1 iki 4 val. Trečiadieniais uždaryta

Tel. PROspect 6-9400
DR. ONA VASKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6248 So. Kedzie Avenue
Ofiso val. kasdien: 2-4; 6-8. Seštadienį 2 iki 4 v. Treč. ir sekmadienį skubiais atvejais ir susitarus

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3150
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val.: 2 iki 4 v. p. p. ir 7 iki 8 v. v. Treč. ir seštadienį pagal sutartį

DR. P. Z. ZALATORIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1821 South Halsted Street
Tel. ofiso CA 4-0257, rez. PR 6-0658
Tel. 6800 So. Artesian Avenue
Val. 11 v. ryto iki 2 v. p. 6-7 v. v.

Perskaite "Drauga", duokite jį kitiems pasiskaityti

ISTORIJA IR ISTORIKAI

(Atkelta iš 1 ps.)

spragas. Istorikas prof. A. Alekna apie Narbuto veikalo pirmuosius tris tomus išsitarė, kad juos reikia mesti ugnin.

3) Pagaliau rimtas istorikas ir senuosius šaltinius, dokumentus turi mokėti kritiškai vertinti. Reikia žinoti, kas juos rašė, kokia intencija tai darė. Pvz. Lietuvos prieš rašytojų kronikos dažnai yra lietuvių atžvilgiu gana tendencingos, nes jose norėta priešas ko juodžiau nupiešti, o saveji išskelti, išgarbinti. Ir tada prieš atžvilgiu nesivaržyta paskelbti neteiseningų žinių, faktų iškraipymų. Taigi ir senovės šaltiniai, dokumentai ne visada laisvi nuo tendencijos, propagandos. Rimtas istorikas turi mokėti juos kritiškai įvertinti, palyginti su kitais to meto šaltiniais

Istorija neturi bijoti tiesos, jei ji kartais istorikui patriotui ir nebūtų maloni. Istorija rašoma ne propagandai, o tiesos atskleidimui. Tuo tarpu yra pastebėta istorijos mėgėjų tendencija, iš anksto tai, kas mūsų patriotinei nuotakai netinka, apsaukti falsifikatais. Tada ir atsitinka taip, kad rimtų istorikų padarytosios išvadoms, labai lengva širdimi apšaukiamos klaidingomis. Lygiai rimtam istorikui nedera atmeti tai, ką svetimieji rimti istorikai parašė vien dėl to, kad jie ne lietuviai. Paskutiniu laiku pvz. kai kurie lenkų istorikai yra paskelbę rimtų studijų apie Lietuvos praeitį, ignoruoti jas tik dėl to, kad

rašytos ne saviškių, nėra rimta.

Yra pavojaus, kad labai kilnių intencijų, tėvynės meilės vedini istorijos mėgėjai sava senovės faktų ir įvykių interpretacija, neparemta kritiškais studijomis, vėl sapnais mūsų istoriją savaisiais "atradimais". Reikės ilgo laiko, kol rimti istorikai visa tai atitaisyti ir atstatyti į teisingą vėžes ir tikruosius istorijos rėmus. Reikėjo nemaža laiko ir cimo darbo taisyti svetimųjų apie mūsų praeitį skelbiamus dalykus. Dabar reikės to paties darbo imtis dėl savųjų perdidelio išbėgėjimo "taisyti" savąją istoriją. Kitados mūsų istorija klastojama lenkai, dabar ją žiauriai klastoja okupantai rusai. Bent patys jos neklasifikime. Tėvynės ir jos praeities meilė verčia mus būti objektyviais ir rimtais savo praeities tyrinėtojais. Tik tiesa ir istorijos srityje objektyvumas gali pasitarnauti Lietuvos garbei.

Kaip kitų mokslo šakų, taip ir istorijos mokslo pažangai yra būtinas tęstinumas. Neatmetant, negriaunant to, ką kiti pastatė, kiekviena nauja ir sveika plytelė, kad ir ne specialistų statytojų pagaminta ar surasta, gali gražiai tikti statomam Lietuvos istorijos rūmui. O tas rūmas dar toli gražu nebaigtas, reikalingas su talkininku, tiek specialistu, tiek mėgėju, jei tik jie pozityviai moka dirbti ir naudingai kitiems talkinti.

Dr. J. Sav.

KULTŪROS TEMOMIS KITUR KAI BŪNA VISŲ TEISYBĖ

Prieš kiek laiko "Gimtojų Kalboj" St. Barzdukas išspausdino M. Katiliskio "Sventadienis už miestą" knygos recenziją. Į šią recenziją atsiliepė "Naujienu" spalio 3 d. numerįje Algirdas Antanaitis, pacticuodamas St. Barzduką ir jam atsakydamas. St. Barzdukas savo recenziją "Gimtojų Kalboj" buvo užbaigęs taip: "Kaip matom, žodyno, rašybos, skrybos ir kitos rūdys Katiliskio knyga gerokai apgadino. Pro rūdį negali matyti nė jos grožio. Sunku, prispažinti, tokią knygą skaityti, nes beveik kiekviename puslapy už ko nors sukliūvi. Kaltas dėl to autorius. Kaltas dėl to ir leidėjas. Bet kalti esame ir mes visi, kad knygos su tokia gausybe klaidų mūsų gyvenime dar gali pasirodyti!"

Į tai Algirdas Antanaitis, gana ilgame straipsnyje atsako, jog tokią recenziją yra netikslai ir duoda kreivą vaizdą. A. Antanaitis rašo:

"Bet kurios rašytinės kalbos nuodugnus žinojimas yra tik techninio išsilavinimo laipsnis, o ne kūrybinio pajėgumo laidas. Rašytojui, žodžio kūrėjui yra itin praveru, bet jokiu būdu ne būtina žinoti visas kalbos mokslo plokštes, kaip nėra būtina jas žinoti ne kitų, praktiškesnių sričių specialistams, rašytu žodžiu išreiškiantis savo darbo rezultatus."

Straipsnio autorius šį savo atsakymą St. Barzdukui buvo nusuntęs į "Gimtają Kalbą", kurį redaktorius gražinęs su tokio turinio laišku:

"Subjektyviai recenzentas gali būti ir teisus, nes jam, ir ne vien jam, tos klaidos iš tikrųjų galėjo kliudyti pajusti kūrinio grožį. Su literatūrinu kūriniu yra panašiai, kaip su muzikos kūriniu. Su bloku instrumentu ir geriausio kūrinio grožio neperduosi, klausytojas to grožio nepajus ar mažai pajus. Kas muzikai instrumentas, tas li-

teratūros veikalui kalba. Recenzentas apie kalbą ir tekalbą, kūrinio meninės vertės visai neliesdamas. O kalbos klaidų jis buvo prirašęs ir daugiau, dalį mažiau svarbių nubraukė."

A. Antanaitis, su šiuo laišku nesutikęs, įrodo, kad palyginimas nevykęs, nes instrumentas yra konkretus daiktas, o kalba abstraktus kūrinys. Savo ilgoką, rašytoją gnanantį, straipsnį A. Antanaitis baigia šiomis mintimis:

"Man atrodo, kad rašytojų kaip Marius Katiliskis ar Pulgis Andriusis, įtikinamai ir plačiai čia tremtyje atskleidžiančių mūsų gimtosios kalbos turtais teturime apgalvotai nedaug, o ir jų dienos gal jau suskaičytos. Todėl jų veikalai kalbininkų turėtų būti svarbūs ir vertinami su ypatinga meile ir pagarba. Tik jie tą mūsų kalbą gyvina ir ugdo. Be jų visai tušti pretekstai, ar net ir "naujadarai", kad ir kalbininkų peršami, mirs nesuspėję išleisti pačios pirmosios šaknies."

Mūsų manymu, iš dalies yra teisingas St. Barzdukas, nes rašytojo pareiga pasirūpinti, kad knygos kalba būtų peržiūrėta, o jei to nepadaro rašytojas, tai turi padaryti leidėjas. "Gimtosios Kalbos" redakcijos atsakymas, teigiantis, kad autorius "kalba ligota", yra aštrus, bet teisingas, tačiau teisingas ir Antanaitis, sakydamas, kad autorius savo raštais turtina mūsų kalbos žodyną.

Viena iš to išvada, kad visiems mums reikia rūpintis kalbos ne tik turtingumu, bet ir tikslumu, o kad tai nėra lengva, rodo jau ne pirmas, spaudoje iškilusi, polemika. Manytume, vis dėlto, kad autorius dėl savo žodžių reikšmės ir vertės turėtų pasitarti su kalbininkais, nekalbant jau apie eilines klaidas, kurių saugotis visų mūsų prievolė.

P. Svilius

TREČIOJI JAUNŪJŲ PARODA

(Atkelta iš 1 psl.)
Visa trylika iš eilės

Siemetinėje parodoje regime 13 jaunųjų. 13! Apsistojimas prie tokio skaičiaus jau gali savime byloti jaunųjų drąsą ir jų neprietaringumą. Ar tikrai taip?

Dalia Ancevičienė - Verbickaitė duoda 7 tapybos darbus. Geriausiai yra abstraktai arba pusiau abstraktai, nors ir įvardinti daiktinėmis sąvokomis. Tapybiškiausias bene bus "Infinitum", kur akinančios šviesos ir tamsių šešėlių kontrastas vis dėlto sulydomas išpūdingu vienumon. Toje pat plotmėje tebūna ir "Vandens lėlijos", nei kiek nesentimentalintos ir išspręstos pusėtinai tapybiškai.

Nijolė Baniene ieško sąsąs tarp figūrinių, peizažinių ir natūrmortinių temos. Gal drąsiai teptuką yra nuspaudusi figūriniuose kompozicijoje "Draugės".

Birutė Bulotaitė yra vienintelė šios parodos dalyvė, išstčiusi tokį parodoje vienįš "Pop Art" krypties pavyzdį "Nesuk kairėn". Tačiau žiūrovo akis labiau užkliūva už jos "Senamiesčio".

Regina Jautokaite anksčiau paveiksliai vis kažkaip susiveldavo ir spalviniu ir kompoziciniu atžvilgiu. Tačiau šį kartą jau lyg pasukta geroj pusėn. "Valtys", "Ruduo" ir "Šokėjos" viltingai žada medžiagos, formos ir visos paveiklio konstrukcijos apvaldymą.

Vida Kristolaitė — pati drąsiausia šioje parodoje kūrybingais savaisiais užmojais. Kiekvienas jos darbas žiūrova prirakina vienur spalvos intensyvumu ir aštrumu, kitur spalvos šykštumu, išgaunant tuo vis dėlto didelį įspūdį, trečiur vėl paprastos kompozicijos monumentalumu. Per kraštus besiliejančias daiktines impulsyvumas, atrodo, sąmoningai nevengia ir įtaką iš šalies. Jaučiamas noras išbandyti viską, ką kiti yra reikšmingiausiai padarę. Taip, sakysim, "Šviesi figūra" visuo savo sprendimuose gali pririnti dabar taip toli garšėjantį britą Bacon, "Pilka simfonija" galingais juodų dėmių kritimais amerikiečio Kline tapybą. Bet įvedimas į šią klinėšką juodų spalvų abstrakciją ir moters figūros jau rodo pačios Kristolaitytės naują ir įdomų sprendimą.

Algio J. Mikelevičiaus gausi šios parodos tapyba kažkaip užkliūva už sezaniškų spalvų ir net sezaniško viso paveiklio sukirpimo. Tačiau du vienin-

teliai visoje parodoje jo grafiškos darbai (medžio raiziniai) baltų, juodų dėmių ir brūkšnių tokiu apskaičiuotu išdėstymu yra mažieji parodos deimantukai. Jeigu jie kiek ir primena ankstyvesnius V. Rato medžio raizinius, tai gal vien tik tokiu sąžiningo darbo pobūdžiu.

Val. Ramonis - Ramonaitis šioje parodoje pastebimai ūgtelėjo. Be abejo, jo darbus dar apstu gana mėgėjiškų spalvinių ir kompozicinių sprendimų, bet pačios spalvos klijimas jau rodo jo tapybinės rankos stiprėjimą. Šitai akivaizdu, nors dar gerokai vizgirdiškuos, "Kolorado kalnuos".

Elda Rundzaitienė trijuos savo darbuos nieko ypatingesnio neduoda. Bent techniškai geriau apipavidalinta natūrmortinė gėlių puokštė.

Stasys Šimaitis drąsias savo pastangas dar gana sunkiai paverčia sąmoninga tapyba. "Miš-

A. J. Mikelevičius Dienos sapnas (medžio raizinis) Iš jaunųjų dailininkų parodos

ko vaizdas" geriausiai vykęs įdomiais šviesos blykčiojimais tamsiose gėlmėse.

Zita Sodeikienė akį patraukia savo sąžiningai išbaigta figūrinė tapyba. Natūrmorto ir žmogaus figūros kombinacijos, portretas ir pajaco temos dailininkui labai būdingos. Spalvose vietomis gerokai primena Gauguiną. Didesnės apimties "Pabėgėliai" visais atžvilgiais mažiausiai vykę ir kompoziciniame ir spalvine prasme, o priedo dar naiviai simboline temos traktuote. Labiausiai patraukia, rodos, mažiausiai pretenzingas, daugiau piešiniškas negu tapybiškas "Prieš miegant" — pilnas šilumos ir nuoširdumo darbas.

Jono Strungio du darbai, atrod, visai ne to paties dailininko: akvareliskas gamtovaizdis

D. Ancevičienė-Verbickaitė / Infinitum. Iš jaun. dailininkų parodos.

ir rupaus, tiesiog žvyrinio paviršiaus "Senis ir mergaitė". Polėkio ir tapybos daugiau vis dėlto gamtovaizdyje.

Algirdo Trinkūno trys darbai — kiekvienas taipgi vis kitoks. Blaškomas tarp rėdoniško "Gėlėse", abstrakto ir impresionistinės vasaros. Akis labiau užkliūva už karščių virpančios "Vasaros".

Giedrės Zumbakienės įprastiniai abstraktai šį kartą pateikia įdomias šviesos ir tamsos grumtynes "Ateinančios tamsos sparnuos" ir "Miraže" ir pagaliau besiskleidžiančios ramybės šviesos pergalę "Saulėtoji šaly" ir "Pabudusiam dangui". Labiausiai šioje parodoje pasigenda anksčiau gausiau matytų jos emalio darbų, kuriuose dailininkė yra pasiekusi išskirtinių laimėjimų. Šį kartą emalio teparodyta tik vienas darbas "Apolkalipsinė variacija".

Kelios sugestijos ateičiai

Peržvelgus taip visas parodoje dalyvaujančių pavardes, kurios bene visos yra čikagiečių, imi galvoti, kad ateityje gal būtų neprošal jaunųjų dailininkų parodų proga atkviesti bendrijon ir vieną kitą ryškesnį kitų kolonijų atstovą. Čikagiečiams meno mėgėjams tai būtų naujiena, o ir parodų geografinė apimtis praplatėtų, jų pobūdis artėtų į visos mūsų jaunųjų dailininkų kartos reprezentaciją.

Taipgi nevertėtų tokius dailininkus kaip Vytautas O Virkau ir Kęstutis Zapkus taip greit pasendinti ir jie patys neturėtų taip greit pasisendinti, o savo dalyvavimu jaunųjų dailininkų parodose gelbėti jas nuo mėgėjiško lygio grėsmės.

Šiaip ar taip kalbėsime, to mėgėjiško lėkštumo ir atkištinoje mano yra apstu ir pastarojoje parodoje. Akys vis daug kur ir nenorėdamos užkliūva už mėgėjiško "hobby", o profesionališko ir pasauliminio atsidavimo menui reikia ir gerokai paieškoti.

Oskaras V. Milašius * Rugsėjo simfonija

I

Aš sveikinu tave, ateinančią manęs sutikti,
Kai mano žingsniai aid iš blankios, šaltos laikų angos.
Tave aš sveikinu, vienatve, mano motina,
Kai mano ūksmėje viesėjo džiaugsmas.

Kai juokas, lėkdamas nei paukštis, atsidauzdavo nakčia į veidrodžius,

Kai gėlės, šiurpūs jauno galesčio žiedai, dusino mano meilę
Ir kai pavydas, nunarines galva, žvelgė vyno taurė į save,
Mąščiau tave, vienatve, — aš mąščiau tave, apleistąją.

Penėjai tu mane kuklia ir juoda duona, pienu ir laukinių bičių medumi;

Man buvo miela valgyti iš tavo rankų, lyg žvirbliučiu,
Nes niekad aš, o žindyve, nesu turėjęs motinos nė tėvo.
Mano pastogėj bastės pamilšimas su šalčiu.

Tu kartais man regėdavais kaip moteris
Dailioj, viltingėj miego šviesoje.
Dėvėjai tu sėjų varšos suknelę. Mano žuvusioj širdy,
Bežadėj, priešginoj, šaltoj, kaip vieskelio akmuo.

Net šiandien padvelkia švelni banga,
Kai moterį matan ana skurdžia, rusva spalva bevilkinčią —
Lūdna ir atlaidžia varsa: lyg skrenda pirmutinė blezdingėlė,
Ji plazda, plazda skaidrioje vaikystės saulėje per arimus.

Zinojau, kad savos buveinės nepamėgai
Ir kad iš tolimos tu lioveis man žavėjusi vienatvę.
Brangi buveinė — tai gadynių apnešta uola, įšėlusi sala tarp jūros vandenų;
Ir daug žinau kapų, kurių anga rūdija, gėlėmis apaugus.

Bet tavo namas ne tenai, kur jūra ir dangus,
Lyg mylimieji tolimų žibuoklėse užmiega,
Tikrasis tavo būstas ne už tųjų kauburių, —
Taigi, tu pagalvojai apie mano širdį, kurioje esi užgimus!

Tik ten tu savo jauną vardą įrašai ant sienų,
Ir kaip žmona, kuri regėjo savo žemiškąjį vyrą mirštant,
Grįžti su druskos ir su vėjų priekoniū išbalusiuose skruostuos,
Ir su anuo senu, senu kalėdinės šerkšnės kvapu plaukuos.

Kaip iš žarijos, smilkstančios prie grabo,
Tais iš širdies, kur drumščiasi slaptinas ritmas,
Juntū pakylančius vaikystės dienovidžių kvapus.
Nepamiršau gražiųjų sodų priegobščio, kurin mane vadino
Aidas, tavo antrasai sūnus, vienatve.

O aš pažinau vietą, kur kadais miegojau
Prie tavo kojų. Ten dar gaudos vėjų sukūriai
Po gražia, lūdinčią griuvėsių žolę, —
Juk ten samanė bitė renkė medų vasaros kaitroj?

Ir jei praskirtum gluosnio, drebančio, nupuikšio našlaičio plaukus,
Išvysčiau tokį skaidrų, tokį tyrą vandenų paviršių —
Tais skaidrų ir taip tyrą, tartum Tolimoj,
Graziam apyryčio sapne regėta.

Juk dar šiltadaržyje, vaivornėmis senų gadynių spalvomis
Tikriausiai bus išlikęs kaktusas nykštukas ir anas silpnutis figū medis,

Kadaise iš kažkokio laimės krašto atsiradę,
O merdinčios saulazolės kvapnis dar vis svaigina popietės tvaikė!

Vaikystės krašte ir ūksminga sentėjų buveinė!
Kupli, susnūdus liepa, taip oriai dūžgėjusi nue bičių,
Ar tu laiminga, kaip kadais? O aukso gėlėmis skambėjęs balse,
Ar vis užbūręs sergsti kauburių šešėlius

Užmigusios gražuolės sutuoktuvėms — ji balta suplėkusiuose knygose lapuose,
Kuriuos taip miela būdavo sklaistyti, kai palėpėj vakarinis spindulys

Ant dulkių krenta, o aplink —
Verpėjo voro sustabdytųjų ratelių tyluma, — širdie!

O lūdinti širdie! Milinė vilkintis pienuo
Dūduoja ilgą luobu vamdž.
Sode genelis kala savo mylimosios karštą,
Nušėčiusiam lendryne šaukiasi varlė. O lūdinti širdie...

Brangi erkėtrože, sumenkusi kalvos pašlaitėj, ar kada tave matysiu?

Ar tu žinai, kad tavo žiedas, kuriame žėrėjo juokdamos rasa, —
Taj mano nuo vaikystės asarų apsumkusi širdis. Bičiule,
Ne tavo, bet kiti erkėčiai pažeidė mane!

Ir tu, šaltini išmintingas, taip ramiai, taip tyliai žvelgęs,
Per skambančias kaitras ties tavimi sau prieglobstį surasdavai
Išlikę žemėje šešėliai ir tyla.
Ne toki svarūs vandenys šiandieną vilgo mano skruostus.

Kai vakaras atėdavo, iš vaikškos lovelės, kvepiančios žiedais,
Regėjau gašnių mėnuli vasaros gale.
Pro kartų vymmedį įsiai žiūrėjo, ir naktų tvaikė
Per sapną lojo Melancholijos ruja!

Paskui atėdavo ruduo — girgždėjo ašys, svirtys ir bildėjo kirviai.
Tarytum ant pirmutinio sniego užsibėgęs zulkis, taip eilki diena
Bežadžiais nustebimais mūsų širdis lūdinčias užgaudavo.
Ir visa tai įvyko meliėi dar negimus, nors dabar ir vėliai jos nėra.

II

Vienatve, mano motina, atpasakok man mano būti! Štai
Be kryžiaus siena, stalias ir knyga
Užvožta! Jei seniai laukta, negalima svajonė
Pabelstų man į langą, lyg zylėlė suledėjusia širdim,

O kas pakiltų ir duris pravertų?
Lyg to medėjo suvėlavusio, niūkian raiste
Jaunystės paskutinis riksmas leipsta ir jau miršta: krisdama
pastaras lapelis

Nuagašina bežadę girių širdį,
Kas tu esi, nuliūdusi širdie? Miegūstas kambarys,
Kuriam, alkūnėmis ant knygu užverstų parymęs,
Sūnus Palaidūnas klausosi, kaip zirza mėlyna vaikystės musė?
Ar gal esi tu atminimų veidrodis? Ar kapas gal, kurį vagis sutrikdė?

Į tolį vakaro atodūsių lydėtieji, o laimingieji, jūs anksaavariai debesy,
Laivai dalieji, angelų prikrauti manos!
Ar tai tiesa, kad niekas, niekas jau nemylite manęs,
Kad niekad, o niekad jūsų neregėsiu kūdikystės kristole?

Kad jūsų sielvartai, balsai ir mano meilė,
Kad visa tai tebuvo širdės suvėlavimas vėjuos,
Tiktai anų grabo takstėlėjus asara,
Tik grynas melas, tik širdies manos plakimas, nugirstas sapnuos?

Aš prieš senatvės nebylių ledyną rymau vienias!
Aš rymau vienias su savo vardo aidesiu!
Nelyginant dvi seasers, susitaikčiusios nelaimė,
Šurpi diena su šiurpulinga naktimi, užkopusios į miego tiltą
moja ženklą!

Ir tartėn ežero klafkaus gėlmėj skursnus akmuo,
Kadaise nusvėstas gražiam ir atšauraus vaikūčio,
Tais atminimų megančiam dumble, lūdnųjų lūdniausioje širdy
Apsunkus mano meilė miegti.

Išvertė A. Vaičiulaitis

J. Savasis

Kai noriu pabėgti nuo įgrisusios kasdienybės, kai esu pavargęs — vykstu į Florenciją. Nors šį miestą esu lankęs daug kartų, tačiau vis randu jame ką nors naujo, gražaus, nematyto. Visas juk Florencijos miestas, neskaitant jo brangių muziejų ir meno galerijų, atrodo ištisas muziejus, kur kiekvienoje gatvelėje, kiekviename užkampyje vis atsiskleidžia kas nors naujo, lig tol dar neregėto.

Ir tą kartą, pasirinkęs kuklų viešbutį, kur mažiau triukšmo, prasivalkiojęs per išties dieną, vakare sėdau prie rašomosios mašinėlės laišku rašyti. Staiga kažkas pasibeldė į duris. Kas gali būti? Patarnautojo nešaukiau, nieko neprašiau, o pagaliau jau buvo vėloka. Pamaniau, kad rašomosios mašinėlės nuobodus tikėjimas kam nors gretimame kambaryje trukdo miegoti. Einu prie durų, atidarau, ir štai prieš mane sena ponija. Šypsosi, nori kažką sakyti. Matyti, kad

nežino nuo ko pradėti, ranka bando tvarkyti kažkokias instrumentais susuktus dažytus plaukus.
Norėjau paaiškinti, kad jau baigiau rašyti, kad daugiau... bet ji pradėjo pirmoji:
— Prašau padaryti man didelę malonę.
— Tuojau permaniau, kas ji: sena, itališkos kilmės amerikėnė. Jos itališkas tarimas yra lygiai toks, kaip tų gangsterių, kuriuos Amerikos valdžia pasiunčia į senąją tėvynę. O senė tesia:
— Gal galėtum ateiti į mūsų kambarį.
— Bandau laimėti laiko, noriu susiorientuoti padėtyje ir todėl nervingai gniauzau rankas.
— Paslauga, kurios prašau kaip motina savo sūnaus.
— Pasijuntu kiek drąsiau. Kokios paslaugos gali prašyti motina iš sūnaus? Bet ji tuojau paaiškina:
— Kambaryje yra mano vyras. Jis labai nervingas. O ir galvoje jam ne viskas tvarkoj. Jis dabar sako, jog girdis liūtus staugiant. Aš tvirtinu, kad jokių liūtų nėra, bet jis vis savo ir savo. Girdėdama, kad nemiegi ir rašai, pamaniau: tas žmogus labai mokyta. Pakviesiu jį, kad pasakytų mano vyrui, jog jokių liūtų nėra, ir jis užmigs...

Dabar mąstau ką kita: kai papasakosiu šią istoriją savo draugams, niekas netikės. Šypsodamas užsivėlku švarką ir einu pasikui senę į gretimą kambarį.
Atrodo bazaras. Ant mažo stalėlio daugybė vaistų buteliukų. Astrus pykėk kvapas. Mažas, tranzistorinis aparatas šaukia nesuprantamus, angliškus žodžius. Viduje ant lubų kabančios lempos užmestas kažkoks juodas švarkas — atrodo, lyg pakaruoklis

kabotų. Mat, norėta sumažinti lempos šviesą. Iš stovinčios kambario kampe lovos pasigirsta linksmas balsas:
— Hallo, sėskis. Aš vadinausi Antonino, bet Amerikoje visi mane vadina Tony. O tavo vardas?
— Prisistatau ir dabar įsižiūri į senuką prieblandoj. Plaukai balti, nosis ilga ir kumpa. Panašus į Don Sturzo. O jis tesia:
— Tu panašus į Carminiello...
— Nutariu nesileisti į pokalbį, kadangi senė ženklais rodo, jog turi pradėti savo misiją. Todėl su psichiatro draša ir tonu pradėdu:
— Ponia man sakė, kad girdite liūtus.

Tai gali visiems pasitaikyti. Gal būt, esate pavargęs, tačiau čia liūtų nėra. Esame Florencijoje, in Italy, o ne Afrikoje. Ramiai išmiegosite ir rytoj būsite užmiršę visus liūtus.
Senukas rūščiai atrėžia:
— Aš nesu pamišęs, tik mano moteris kvaila ir kurčia. Jei aš girdžiu liūtus, reiškia, kad liūtai yra...
Reikalas, atrodo, rimtas. Bandau dar kalbėti ir įtikinėti, o kada jau tariuosi, jog įtikinau, pasakau labanakt ir einu į savo kambarį. Senė palydi iki durų ir vadina mane "Mano mielas vaikelis", linkėdama visokios laimės be galo, be krašto.
Grįžęs į savo kambarį, imu vienas sau pusbalsiu juoktis. Kam aš papasakosiu šią istoriją? Kas patikės? Liūtai Florencijoje. Vienas girdi juos, o aš naktį einu seną amerikėnėn įtikinėti, kad jokių liūtų nėra. Pradedu nusirengti, tik, staiga, suakmenėju: po mano langu sustaugė liūtas. Aiškiai, balsiai, neabejotinai. Šaltas prakaitas išašpylė.
Ne, brolyti — turiu dar tiek jėgos pusbalsiu galvoti — nepasiduok sugestijai. Prakeikti itališki amerikėnai žaidžia mano smegenimis. Žiūrėk, kokia stipri sugestija...
— Einu į vonios kambarį pasižiūrėti į veidrodį ir sau papriekiaštauti:
— Matai, laidoke, kas pasidarė: sėdi naktimis, nepailsi pakankamai ir štai, kai tik kiti girdi liūtus, ir tu imi juos girdėti. Liūtai Florencijoje — ar ne juokas!
— Jau buvau bėlėpas į lovą, kai vėl "Hrauu" — aiškiai ima riamoti liūtas. Mane apima mirtina baimė ne liūtų, bet dėl to, kad aš juos girdžiu. Instinktyviai griebiu telefono

ragelį ir šaukiu panaktinį - viešbučio budėtoją:
— Labai atsiprašau. Noriu paklausti vieno dalyko, kuris, atrodo, labai kvailas, neįtikėtinas. Gal Tamstai atrodys, jog aš išprotėjęs, bet aš aiškiai girdžiu liūtus. Ar jūs negirdite? Atsiprašau, žinau, kad tai kvaila...
Girdžiu budėtojo balsą:
— Ponas, jūsų protas tvarkoje. Čia mes esame pilni liūtų. Ne vienas, o keli staugia. Prieš valandą atvyko Orfejaus cirko karavanas ir apsisėjo aikštėje prieš mūsų viešbutį. Ten rytoj atidarys cirka su gyvuliais.
(Nukelta 1 4 psl.)

KADA SALOMĖJA NĖRIS GALĖJO GRĮŽTI?

JONAS AISTIS

Retas lietuvis rašytojas sulaukė tokio didelio dėmesio tėvynėje ir svetur, kaip Salomėja Nėris. O jau gaudų gandelio, o paskali paskali, jog ne nežinau, iš kur jos imasi: Nėrį su revolveriu čekistai privertė rašyti poemą apie Staliną, Nėrį bėgančią sukilėlių pašovė, Nėris nusivylė komunizmu, Nėris partizanams dainas kuria, Nėris pasidarė pavojinga bolševikams, tai jė ja atsikratė ir t. t.

Tačiau Nėries poezija ir bolševikų apie ją sukaupta gausi faktinė medžiaga aiškiai rodo, kad jos kelias nuo "praregėjimo" (1929-31) iki mirties patalo yra vientisas ir vienas. Gal ji kartais tuo keliu abejojo, gal ji kartais galėjo jį pasirinkusi, bet ji jam liko ištikima iki galo. Man truputį net keista, kaip bičiulis Jonas Grinius, kuris sakosi visą Nėries kūrybą ir gausią dokumentinę medžiagą perbėgęs, galėjo tokio dalyko nepastebėti.

Prelatas M. Krupavičius eina dar toliau: Nėrį reabilituoja religiniu ir tautiniu pagrindu: "Lukša... pasakojo, kad Salė parvyko iš Rusijos išsiblaiviusi iš raudonojo svaigulio. Ji iš ten parsivežė gerą pluoštą savo sukurto poezijos, kurį įteikė vienam man žinomam žmogui, prašydama ją atiduoti spaudai, kai Lietuva atgaus nepriklausomybę." Nesuprantu, ko tas žmogus laukia, jei tos eilės tikrai Nėries ir jei jos gali teigiamai išspręsti Nėries problemą? Greičiausiai, tai dar viena legenda, kuri tiek pat verda, kaip ir visos kitos, kurios, susidūrusios su realybe, sūdužo, kaip muilo burbulai.

Iš Lukšos pasakojimo sekty, kad Nėris išsiblaiviusi gerokai prieš grįžimą, nes "iš ten parsivežė gerą pluoštą poezijos". Nėris vidutinio produktingumo poetė: per neplius 24 metus sukūrė ir išvertė 633 eilių vienetus, tai yra, apie 23-29 eilėraščius per metus. Deja "gerokas pluoštas" gali būti keliolika ir keliasdešimt...

Nėries problema ar tragedija yra daug sudėtingesnė, negu ją aiškina bolševikai, Lygia dalia bičiulis Jonas Grinius Nėries persilaužimą neteisingai aiškina jos fiziniams trūkumais. Tos savybės apsprendė poetę, nes jei Salomėja Bačinskaitė būtų buvusi iš tuomens ir liemens mergina, kaip liepa, tai esu bemaž tikras, kad Salomėjos Nėries mes iš jos nebūtume sulaukę. Žinoma, ne visada fizinės ir matomos žmogaus savybės tai nulemia. Kai mes stebime Goethė's jam veiksiai, tai mums atrodo, kad jam nei išvaizdos, nei turto, nei garbės nestigo, o iš jojo olimpiškai šviešaus rašto justy, kad ir jį genijumi padarė kažkokia didelė nedar-

na, kažkoka didelis konfliktas su aplinka. Ir kai Milašius taria, kad "kiekvieno žmogaus veidas yra vieša išpažintis", tai esu tikras, kad jis tos tiesos ne stebėdamas žmones pasiekė, bet kad jam, gal būt atrodė, jog jojo veidas išduoda kažkokią svarbią ir skausmingą paslaptį. Panašiai ir prelato M. Krupavičiaus iškeltas būdo gerumas nenulėmė jos grįžimo, nes būdas ir temperamentas yra įgimtos žmogaus savybės ir jos yra pastovios. Sprendžiant iš Nėries poezijos atrodo, kad jos sieloje turėjęs įvyktį kažkoks bausis ir stailgus sielos lūžis, kuris ją sukrėtė iki pačių gyvulių sielos gelmių. Kairumo ji griebsi, kaip skęstantis šiaudai, ne kaip gyvenimo tikslas ar išganymas. Kas ta jos žaizda, greičiausiai pasiliks paslaptis visiems laikams, nes atrodė, ji to neatskleidė nei dešinei, nei kairei, anei patiems artimiausiems savo bičiuliams. Ilgai josios kairiosios eilės buvo svietimos josios prigimčiai, jos buvo proto ir valios vaisius. Tik 1943-45 m. Nėries kairiosios eilės pasiekia natūralumą ir netarpiską laisvumą, kaip ir josios kito pobūdžio eilės, lyg potės sieloje būtų įsiviešpatavusi pusiausvyra ir rimtis.

Nėris didžiausia lietuvių poetė. Ji man niekad nėra užmynus nuospaudos, nesijaučiu ir aš jau kuo nors įsikreipęs. Tačiau yra dalykų, kuriuos esmi linkęs laikyti aukščiau simpatijų. Manau, kad jinai turėjo pilną teisę pasirinkti tokią politinę orientaciją, kuri ją atrodė pati geriausia, bet josios bendradarbiavima su okupantu negali vadinti kitaip, kaip tikrai tėvynės išdavimu. Gali man kas prikišti, kad jinai buvo tikrai poetė, kad jina nei trėmė, nei žudė, o tikrai eiles Stalinui ir partijai rašė. Bet žodis taip pat ir vergia ir tremia, ir žudo, ir jeigu manęs kas paklaustų, kas daugiau pasitarnavo rusų revoliucijai: ar jos buidelis Dzieržinskis, ar jos poetas Mažakovskis, tai atsakyčiau, kad Dzieržinskį baigia užmiršti aukos ir istorija, o Mažakovskį ir šlandienis pasigardžiavimu kartuoja visa Rusija (ir ne vien Rusija), jis savo talentu išaugino ir pateisino tą parazičių armiją, kuri štai penktas dešimtmetis minta vargo žmonių prakaitu ir krauju. Panašiai ir Nėries neeilinio talento palteti nuodai dar ilgai veiks ir klaidins. Daug lengviau pateisinti iš niekur atėjusių Sniečekų, negu tikrą talentą. Sniečekų galima rasti kiekvienoje tautoje ir kiekvienu metu, o antros Nėries dar ilgai reikės laukti. Man rodos, kad labai dažnai per Sniečekų nematome tikrųjų Lietuvos vergų... Nebus Sniečekaus, tai bus

Deja, įsiskaičius giliau, eilės dvasia ir turiniu perdėm bolševikiškos, ypač būdinga sovietinė prieš vokišką karo isteriką, nors vokiečių vardu ir nepaminitas:

Tu "pasakyk man, Odisejau, Koks kraujo skonis?.. Ar svaigius?

Tu rodos, gėrei jį kaip vyną Ir keršto svaiguliu svaigai. — Tu mindai priešus jį purvyną. Užsimaškasvę neblogai.

Ten pat.

Tai, žinoma, gana šiurkšti Homero profanacija, bet, kaip vokiečiui visi ratali pergalė riedėjo, taip bolševikui visi dideli vardai propagandai tiko. Homerui kaip tik visiška svietimas kraugerikumas ir kerštas, o ypač "mindymas priešų jį purvyną". O tačiau tai labai būdinga Nėriai: ji vietomis egzaltuotai sentimentali, o vietomis vulgariai šiurkšti.

Su Nėries patriotiniais motyvais reikia būti gana atsargiems, ypač tiem, kurie mano, kad bolševikam patriotika ne tik uždrausta, bet ir neįmanoma. Imkime mažą pavyzdį:

Tarp dviejų debesų saulutė Taip neilgai mums svietė. Laisvi gal nemokėjom būti Ir tėviškės mylėti!

Poezija II, 195 psl.

Paėmus ketureilį atskirai, kas gi kita čia Nėries galėjo būti turėta

Niunka, nebus Niunkos, tai bus Stimburys, o Sniečekaus bent pavardė žmoniška.

Nėris paskutiniams savo gyvenimo metais pasidarė daugiau klaidinanti negu ankščiau. Jos poezija niekad beveik nepasižymėjo patriotiniais motyvais, o karo metu tie motyvai pasipylė, kaip iš gausybės rago, Nėra abejonės, kad Nėriai būtų buvęs svietimas tėvynės melišs jausmas, o tuo labiau gyvenant svietimam krašte. Bet ar tai jos nuopelnas? Bet ar tai ji darė savo pačios iniciatyva? Koro metu Stalinas leido naudoti propagandoje patriotinį motyvą, ir net buvo sustabdęs antireliginę propagandą. Ta dalykų būklė tęsėsi bene iki 1950 metų, kol Pravda gana aštriai apkaltino vieną ukrainiečių poetą "apdainavusį savo tėvynę buržuaziniams jausmais". Netrukus po to aukos ožys buvo rastas ir Lietuvoje...

Prel. M. Krupavičius vienu iš savo argumentų laiko Nėries partijon neįsirašymą. Bet prel. M. Krupavičiui gal nežinoma, kad prieš Nėries mirtį tik du lietuvių rašytojų buvo priimti į partiją, tai Cvirka — 1940 ir Šimkus — 1942, o Mozūriūnas — 1947, Alb. Žukauskas — 1948, Venclova — 1949, Tilvytis — 1950 jau buvęs (žr. Poezija Litvy, 1950 m.), gi Korsakas, berods, iki šiol "nepartinis". Antanas Vaičiulaitis bene bus pirmas paitavęs Nėries dviašmenio (taikintino vokiečiams ir rusams) patriotizmo pavyzdį:

Bet aš mokėsiu būt teisėja Skriaudikas mano giminės! Poezija I, 191 psl.

Deja, įsiskaičius giliau, eilės dvasia ir turiniu perdėm bolševikiškos, ypač būdinga sovietinė prieš vokišką karo isteriką, nors vokiečių vardu ir nepaminitas:

Tu "pasakyk man, Odisejau, Koks kraujo skonis?.. Ar svaigius?

Tu rodos, gėrei jį kaip vyną Ir keršto svaiguliu svaigai. — Tu mindai priešus jį purvyną. Užsimaškasvę neblogai.

Ten pat.

Tai, žinoma, gana šiurkšti Homero profanacija, bet, kaip vokiečiui visi ratali pergalė riedėjo, taip bolševikui visi dideli vardai propagandai tiko. Homerui kaip tik visiška svietimas kraugerikumas ir kerštas, o ypač "mindymas priešų jį purvyną". O tačiau tai labai būdinga Nėriai: ji vietomis egzaltuotai sentimentali, o vietomis vulgariai šiurkšti.

Su Nėries patriotiniais motyvais reikia būti gana atsargiems, ypač tiem, kurie mano, kad bolševikam patriotika ne tik uždrausta, bet ir neįmanoma. Imkime mažą pavyzdį:

Tarp dviejų debesų saulutė Taip neilgai mums svietė. Laisvi gal nemokėjom būti Ir tėviškės mylėti!

Poezija II, 195 psl.

Paėmus ketureilį atskirai, kas gi kita čia Nėries galėjo būti turėta

Viktoras Petravičius Princesės sodas (medžio raižinys) Iš parodos Chicagoje, Stand. Fed. Sav. and Loan Ass. patalpose, 4192 Archer Ave.

galvoje, jei ne Lietuvos nepriklausomybės, jei ne gilus anoviškas Nėries patriotizmas? Bet kai paskaitai sekantį posmą, tai nejuoim ant saulutės pakušio užsivožia karieviška kepurė, veiduose išauga stambūs ūsai ir pradeda rūkti riesta pypkė... Simbolika permatoma ir nesudėtinga: "tarp dviejų debesų saulutė" yra ne kas kita, kaip tikrai tarp Lietuvos nepriklausomybės ir vokiečių okupacijos įsispraudusi pirmoji bolševikiška okupacija. Kas netiki, tepaskaitai ir teįsitikine. Nuolat ir beveik pastoviai patriotinį elerąstį seka bolševikinis, jausmingą posmą šiurkšti publicistika.

Kai prisimėni kraujuojančius anų dienų lietuvių tautos istorijos puslapius ir paskaitai pačius gražiausius Nėries posmus, parašytus jau mirties patale (turiu galvoje 1945 V 22 Obelys žydi, pats paskutinis Nėries eilėraštis), tai pradedi galvoti, kad ir jie gali būti bausis piktžodžiavimas:

...Kiek audrų per Lietuvą nuslinko, Su šaknim išraudamos medžius... Bet pavasariais... kaip akiai linksmas, Kaip šviesu po žydinčius sodžius, —

Kai sukibę rankom — lyg mergaitės, Krykštaujanties, lengvos — paplasta Leidžias jį pakalnę obelaitės... O palaiminta, šalie gimta!

Poezija II, 235 psl. Ar neatrodo, kad šį jaukų ir šiltą pavasario vaizdą galėjo pagimdyti didelis ir gilus tikėjimas Lietuva? Bet, kokia Lietuva, koks tikėjimas? Ar tas, kurį atnešė okupantas ant durtuvo ašmenų? A. Venclova, komentuodamas eiles, sako: "Poetė visa siela tikėjo, kad jos mylima tėvynė atgis naujam gyvenimui didžioje, laisvoje tarybinių tautų šeimoje." Gali man kas prikišti, kad tai ne Nėris, Venclova kalba. Tačiau Nėries šaukštas posmai skęsta tik pacituoto stiliaus bolševikinės publicistikos

CIRCUIT T.V. & RADIO (LIETUVIAI) Sav. DAN LIUTIKAS
TAISYMAS yra mūsų SPECIALYBĖ. VISU GAMYBOS • GREITAS PATARAVIMAS • GARANTUOTA • KREDITAS.
2412 WEST 71ST ST. CHICAGO, ILL. 60629. TEL.: 471-2446

PLANINGAS TAUPYMAS MOKA GERUS DIVIDENDUS PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!
• Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsūsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.
• Dabartinis dividendas 4 1/2% išmokamas du kart per metus.

PASKOLOS perkant namus daromos ūgiems terminams ir žemais nuosimčiais mėnesiniais išsimokėjimais.

MUTUAL Federal SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO
2212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747
OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4; Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING JOHN J. KAZANAUSKAS, President

ir be bolševikiškų razinkų. Jos buvusi mokinė ir ją ligoninėje slaugiusi galingoji sesuo A. Nosovaitė savo atsiminimuose rašo: "S. Nėries liga nepaprastai progresavo. Antrą savaitę ji jau netekdavo sąmonės, klieždavo. Pradėjo silpnai matyti, kalbėjo tik pašnibždomis." Tačiau religinis persilaužimas buvo galimas, Birželio 20 ją aplankęs Antanas Miškinis ir ji jam dėšėsi savo literatūrinius planus. Tautiniam persilaužimui vietos nėra. Birželio 26 išskraidinta į Maskvą, liepos 7 d. Kremliaus ligoninėje mirė. Tiesa, Maskvon vykti nenorėjo. Jos noras buvęs mirti Lietuvoje. Kremliaus ligoninėje klieždama nuolat kartojo: Lietuvos, motinos, sesers, šaukus ir kartais vyro vardus. Bet tai ir viskas.

Nėrį pažinojau gana silpnai. 1931 m. sušauktas steigiamasis lietuvių rašytojų susirinkimas didžioje universiteto salėje. Trečiafrontininkai su Nėrim sėdėjo viename daktė, ir visiems buvo žinoma paslaptis, kad jie ruošiasi demonstratyviai iš šalies išeiti. Pradėjus susirinkimui, nežinau kuris ten paprašė žodžio, pakilo paskaitė rašta, ir visas būrelis išėjo. Nėris, būdama nedidelė ir nenorėdama atsilikti, žygiavo gana energingai: kaupt, kaupt, kaupt!

Vėliau, po kurio laiko, sutinku Cvirką ir sakau: — Ko jūs dabar ten su ta višta prasidedat, ko jūs su ja dabar vedžiojatės?

— Vyruči, — atsōvė Cvirka, — tu su ta višta neusilyginsi! Kur joks žydas su proklamacijom neprais, Nėris praena... Visai nenasiai apie tai prasaritau Antanui Vaičiulaičiui, tai jis man daugiau detalių suteikė. Tas pats Cvirka jam pasakojęs, kad Nėris su kitais Vilties klubo nariais naktimis eidavė į Eigelius daryti subversyvių pratimų...

Išdraskius Vilties klubą, Lietuvos Aidas (1931 IX 27) rašė: "Idomu pažymėti, kad viename laiške Salomėja Nėris sakosi jau išstūdijavusi Lenino raštus." Laiške Venclovai ji rašo: "Knygas, kurias perskaičiau, galėsiu greit atsūsti, ir Plechanovą, iš kurio atskiras vietas antrukt skaitau.

Vėliau norėčiau gauti K. Marksą". Korsakas 1931 VI 3 rašė Nėriai: "Venclova man rašė, jog jūs dabar sparčiai studijujete marksizmą. Aš jums patarčiau jį studijuoti iš pirminių šaltinių. Ypač patarčiau paskaityti Plechanovą". Tiesa, Jonas Šimkus savo atsiminimuose pastebi: "Tki 1940 metų istorinių jvykių Salomėja, bent mano žiniomis, neturėjusi užtektinai gilaus supratimo apie darbo žmonių kovos istoriją ir teoriją". Labai galimas daktas, kad Nėris marksistinę literatūrą skaitė taip, kaip Gogolio Petrusko organinės chemijos vadovėli, bet paties fakto, minding, negalima užginčyti. Ir man atrodo, kad prelato M. Krupavičius visai be reikalo nori marksistines knygas išmesti iš Nėries memorialinio muziejaus...

Netiesa, kad Nėris okupantų garbino tik verčiama. Yra eilių, iš kurių aiškiai matyti, kaip ji, dažnai prieš savo prigimtį eidama, iš kailio nėrėsi, norėdama įsiteikti okupantui ir iš paskutiniųjų stengtis piktžodžiauti prieš savo tautą. Jei, sakysime, žemiau cituojamam posme galima būtų įtarti okupanto smurtą ar besalyginę partiečio (bei simpatiko, kurio Nėris buvo) pareigą prisidėti prie "asmenybės kulto":

Mes žengiam Lenino keliu didžiuoju, — Uolų dirvonus ariame i lysės, Socializmo traktoriams didžiuojas Ir Stalinas — mechanikas didysis. Poezija II, 212 psl.

Tai sekantys posmai, ypač savo stiliumi ir dvasia, yra laisvos ir nevaržomos fantazijos vaisius:

Giltinė Europą krato, Žaidzomis jai kraujas laša. O Nauji Tarybų metai Mūsų žemei taiką neša.

Paskutinis tavo šuolis, Buržuua nusigyvenau! Buvai kūdikis, jaunuolis, — Šiandien prie mirties jau — senis.

Galva svaigsta, šoną degia, — Reik injekcijų ir klizmų. O labiausiai tu paliegi Tik dėl baimės komunizmo.

Poezija II, 213-14 psl. (Nukelta j 8 psl.)

FRANK'S T. V. & RADIO, Inc.
3240 S. HALSTED ST. Tel.: CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS, RADIO, STEREO APARATŲ, PARDAVIMAS IR TAISYMAS ORO VESINTUVAI — AIR CONDITIONING

SKIP'S SELF SERVICE Liquor Store
5515 SO. DAMEN AVE. ALL PHONES WA 5-8202
OCTOBER — SPALIO 15, 16, 17 D. D.

LOUIS PHILIPPE V.S.O.P. IMPORTED COGNAC Fifth \$5.49

DURELL NAPOLEON BRAND OF FRENCH BRANDY Fifth \$3.39

COUSENIER IMPORTED THREE STAR COGNAC Fifth \$3.98

GRAIN ALCOHOL 190 Proof U. S. P. Fifth \$4.89

STOCK IMPORTED VERMOUTH Dry or Sweet 30 oz. Bottle \$1.69

VODKA WYBOROWA 100 Proof Imported From Poland Fifth \$4.79

DUCAL 1959 VINTAGE Medium Sweet Red Portugal Grape Wine Fifth \$1.79

CALVET IMPORTED RED or WHITE TABLE WINE also ROSE Fifth \$1.29

LANSON IMPORTED FRENCH CHAMPAGNE Fifth \$3.98

CHOICE ANY IMPORTED BEER WE STOCK Case of 24—12 oz. Throw Away Bottles \$7.56

LIŪTAI

Atkelta iš 3 pusl.

Lengviau atsikvepiu. Grįžtu į žemę, į realybę, o jau buvau pakibęs tarp išprotėjimo ir fantazijos. Bet dabar turiu atlikti kitą pareigą. Užsimetu piznamą ir einu pasibelsti į gretimas duris. Ten scena ta pati, tik senis, kad negirdėtų liūtų, paleido radiją visu balsu. Turiu šaukti ir aš:

— Ponia, Antonino buvo teišus. Čia pilna liūtų — jų yra keliolika — tai cirkas, kuris sustojo po langais. Aišku, kad Antonino turėjo juos girdėti.

Senutė gailiai žiūri į mane ir krato galvą. Paskui kreipiasi į lovoje sėdintį vyrą ir priekaištaujama jam sako:

— Gėdytumeis. Susargdinai ir šį vargšą vyrą, kuris, gal būt, turi šeimą, motiną. Mat, kas atsitinka, kai tu paleidi savo kvailos galvos mintis.

— Ne, liūtai tikrai yra. Prisiekiu San Antonio lelija. Paskambinkite budėtojiui ir jis pasakys tą patį. Arba: pritildykite radiją ir priekite prie lango.

Visa tai padarėme, bet liūtų nė balso. Tie praeiktieji, tur būt, sumigo. Senis, tarsi sąžinės graužimui nuraminti, išgeria stiklą mineralinio vandens, įleidęs jį geltonų piliulių ir, kreipdamasis į mane, labai rimtai sako:

— Vaikeli, sergi ir tu. Tai mano kaltė. Čia yra sugestijos reiškiniai. Žiūrėk: jei aš pasakysiu, kad girdžiu ukniausių sireną, girdėsi ir tu.

Bandėme klausytis, bet nieko. Laimei tuo momentu nepraužė kokia Florencijos ugniagesių mašina. Tada sakau:

— Visai gyvenime pasitaiko, bet šį kartą priešais viešbutį yra didelis cirkas su daugybe liūtų. Rytoj rytą visi eisime jų pažiūrėt.

Piešiniai Z. Sodeikienės

Abu senukai sutiko. O Antonino kartojo: — Taip, rytoj, o dabar, vaikeli, eik į lovą ir ramiai užmik.

Savo kambaryje dar ilgai juokiausiu, vis galvodamas, kad jei šią istoriją kam papasakosiu, iš tikrųjų palaikys mane puspročiu.

Kitos dienos ryte, štai, mes trys viešbučio vestibulyje. O aš drąsiai: — Dabar eikime į cirką ir pasijuoksimė iš tų liūtų...

Issiskirdami, pasikeitėme adresais. Dabar senukai dažnai man parašo, teiraudamiesi apie mano sveikatą ir atsiunčia geltonų piliulių, kurios turi mane apsaugoti nuo galutinio pamišimo... O atsitiko taip, kad aikštėje tada liūtų neradome, mat, anos atmintinos nakties ankstyvą rytą Orfėjaus cirkas staiga paliko Florenciją, nes dėl šalotos nakties liūtai pasidarė labai nervingi ir nebuvo galima galvoti apie cirko atidarymą. Reikėjo keliauti daugiau į pietus, į šiltesnį klimatą.

Perversmas Bažnyčioje

(Atkelta iš 2 psl.)

no dalis, kurios jiems priklauso.

Kaip veiks šis kalbos potvarkis gyvenime, sunku dabar pasakyti. Tuo reikalu yra dvi skirtingos nuomonės. Viena sako, kad už poros metų ir Mišių kanonas bus kalbamas gimtąja kalba. Tai reiškia, kad lotynų kalba bus iš Mišių visiškai išstumta. Kiti mano, kad šis gimtosios kalbos sąjūdis liturgijoje yra labai pavėlintas. Jis turėjo daugiau prasmės prieš vieną kitą šimtą metų, bet šandien, kai pasaulis darosi mažas, gimtosios kalbos greičiau kliudo krikščioniškai bendrai maldai, negu jai padeda. Katalikas, dabar patekęs į svetimus kraštus, visur gali jaustis svetimas, bet atėjęs bažnyčion pasijunta namie, rasdamas ten tas pačias savo liturgines apeigas ir jų kalbą. Stipriai paėjęs gimtosios kalbos kryptimi, tikintis svetimšalis ir bažnytinėse apeigose pasijus svetimas.

Bet tai, tur būt, neišvengiama. Atrodo, kad liturginė reforma yra pasinešusi daugiau skirti reikšmės vietiniams kultūriniais nusiteikimams, negu tarpautiniam bendravimui. Tai galima pastebėti iš visos eilės nuostatų. Štai kaip konstitucija žiūri į tautų ir rasijų vaidmenį liturgijoje. "Net liturgijoje Bažnyčia nenori uždėti griežto uniformizmo tuose dalykuose, kurie neliečia tikėjimo ar visos bendruomenės gerovės; ji greičiau yra linkusi respikuoti bei ugdyti atskirų rasijų ir tautų genijų bei talentus. Bet ką tų tautų gyvenimo būde, kas nėra neatskiriama susiję su prietarais ir klaida, ji tyrinėja palankioje dvasioje ir, jei galima, išlaiko nepaliesatą. Kartais šiuos dalykus ji įsileidžia net į liturgiją tol, kol jie derinasi

su jos teisinga ir autentiška dvasia" (37§).

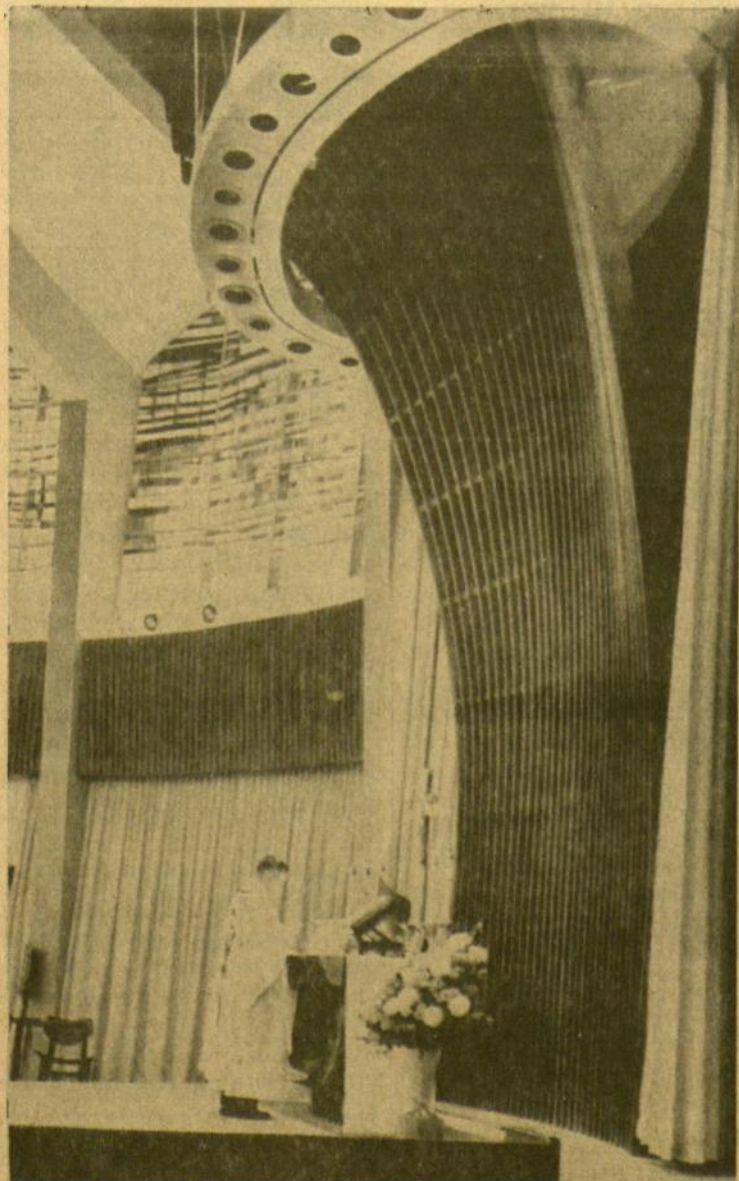
Laikydamosi šio principo, konstitucija duoda šitokį nurodymą komisijoms, kurių uždavinys yra reformuoti liturgines knygas: "Reformuojant liturgines knygas, turi būti pasirūpinta teisėtai įvairių grupių, kraštų, ir tautų įvairumais ir prisitaikymais, ypač misijų kraštuose, suprantama, išlaikant pagrindinę Romos rito vienybę" (38§).

Turint prieš akis šiuos patarkumus, reikia laukti didesnio liturginio įvairumo įvairiose tautose ir kultūrose. Nors konstitucija perspėja vietines Bažnyčios vadovybes, kad "šiuose dalykuose reikia atsargiai ir protingai apsvarstyti, kurie kultūrų, tradicijų ar atskirų tautų broožai gali būti tinkamai įleisti į kulto apeigas" (40§).

Šie nuostatai atidaro gana platų kelią tautų kultūroms. Ir, jeigu jie būtų paskelbti buvę prieš keletą šimtmečių, pvz., kai buvo iškilęs Kinijos kultūros elementų įsileidimo liturgijon klausimas, šandien, gal būt, ir politinis Kinijos klausimas stovėtų kitaip. Tačiau šandien tie dalykai jau neturi tokios vadovaujančios reikšmės gyvenime. Nei Kinija, nei Rusija šandien nekovoja už savo kultūrinę tradicijas, bet už visai naują ir visuotinai privalomą žmogaus sampratą.

Baigiamosios pastabos: Liturgijos vieta gyvenime

Baigiant dar atkreipkime dėmesį į tai, kokią vietą liturgija užima žmogaus gyvenime. Ir šiuo klausimu pasitaiko visokių nuomonių, kurios eina iki kraštutinumų. Vieni liturgiją suabsolutina ir šalia jos krikščioniš-

Sv. Mišios Vatikano paviljone, New Yorko pasaulinėje parodoje
Nuotr. V. Maželio

ko gyvenimo nemato, kiti priešingai, mano, kad privati maldą yra geresnė ir pagrindinesnė už visas viešas liturgijas, o žmogaus darbas ir krikščioniškas gyvenimas yra vertingesnis už visas maldas. Kaip į tai žiūrėti?

Konstitucija nesivaržo pasakyti, kad liturginė veikla yra aukštesnė už visas kitas veiklas (7§). Ji yra aukštesnė dėl to, kad joje veikia pats Kristus ir jo kūnas — Bažnyčia.

Tačiau, iš kitos pusės "liturgija neišsemia visos Bažnyčios veiklos" (9§). Taigi Bažnyčios, kaip viso mistinio organizmo, negalima uždaryti vien liturginėje veikloje; negalima joje uždaryti nei atskiro tikinčiojo žmogaus. Misijinė pvz. Bažnyčios veikla eina pirm liturgijos. "Kad žmonės galėtų dalyvauti liturgijoje, jie pirmiau turi būti pašaukti tikėjimui ir atsivers-

ti" (9§). O apaštalavimas savi jima daugybę gyvenimo sričių, ypač visuomeninę tvarką. Patys liturgistai šandien yra pastebėję, kad į tikėjimą žmones pašaukia ne tiek pamokslai, ne tiek maldos, ne tiek loginiai tikėjimo tiesų įrodinėjimai, kiek paprasta, gerai funkcionuojanti krikščioniška visuomenė.

Liturgija neišsemia nei visos maldos srities. Žmogus turi melstis ne tik iškilmingose pamaldose, bet ir pats vienas. Konstitucija sako: "Dvasinis gyvenimas nesiriboja vien dalyvavimu liturgijoje. Tiesa, krikščionis yra pašauktas melstis su broliais, bet jis taip pat turi grįžti į savo kambarį ir melsti Tėvą slaptoje. Net daugiau. Pasak Apaštalo (Povilo) jis turi melstis be paliovos" (12§).

Taigi, liturgija jokia būdu nėra vienintelė Bažnyčios veikla. Tikintis žmogus turi daug pa-

reigų pasaulyje, nors jis pats ir nėra iš šio pasaulio (9§). Tačiau liturgija yra aukščiausia jo veikla. Ne visiems tai lengva suprasti. Šandien, kai mes visi esame pasinešę į fizinę veiklą, simbolinė veikla mums neatrodo pakankamai reali. Tiesa, Bažnyčioje jau 50 metų reikiama gyvas liturginis sąjūdis. Konstitucija į šį sąjūdį žiūri, kaip į Apvaizdos reiškinį, kuris yra Bažnyčios gyvybės ženklas. Tačiau plačioji visuomenė dar yra gerokai toli nuo simbolinės Bažnyčios veiklos supratimo. Dėl to konstitucija yra paskyrusi visą eilę paragrafų, pertvarkančių liturgijos mokymą nuo universitetų iki pradžios mokyklos. Reikia mums patiemis išmokyti skaityti liturginius Dievo ženklus ir kitus mokytį juos skaityti. Be mokymosi į šią šventovę negalima įeiti. Vien natūralaus palinkimo ir nusiteikimo šiam reikalui negana. Pasak Romano Guardini mūsų religija yra pasidariusi per daug mintinė ir etinė. Mes esame praradę skonių simboliui veikimui (87 psl. Unser Gottesdienst.). Nėra žmogus visiškai praradęs skonių simboliui veikimui, bet jį atsiejęs nuo savo tikėjimo. Pasak August Trold, kai žmogus nori išgyventi iškilmes, jis nebeina bažnyčion, bet bėga paskui stabus (49 psl. ten pat). Iš tikrųjų, kai žmonės šandien eina švęsti, ne kartą jie eina nusikalsti. Pasilinksminimas ir nusikalstamas šandien darosi beveik sinonimai. Liturginė reforma, atkreipdama mūsų dėmesį į bendruomeninio simbolinio veikimo reikšmę, duoda mums priemonę atpirkti mūsų pasilinksminimus.

Liturgijos reforma mus veda į susitikimo misteriją. Atrodo, kad reformuotos Mišios bus didelė susitikimo šventė: susitikimo su Dievu ir su artimu. Jau dabar kai kurių universitetų studentų Mišiose įvedama daug visokių susitikimų. Čia kas nors atėjusį į Mišias pasveikina, kitas suranda jam vietą, trečias suranda jam šios dienos Mišių tekstus, dar kitas pakviečia jį pasitarti dėl šios dienos giedojimo, vėl kitas ruošia aukojimo medžiagas ir t. t. Ir kai šias pareigas tenka atlikti kiekvienam Mišių dalyviui paeiliui, suprantama, mišių da-

lyviai nebelieka vieni kitiems svetimi. Čia darosi "communio" ne tik tarp Dievo ir žmonių, bet ir tarp žmonių ir žmonių.

TAI NĖRA TIK PRAEITIES DALYKAS

Koks reikalas domėtis teizmu ateistui, įsitikinusiam, kad Dievo iš tikrųjų nėra, kad Dievas tėra mitinis įvaizdis? Pirma, Dievo negimimą klausimo ženklą stato tai, kad tikėjimas į Dievą nėra tik praetis dalykas. Ir dabar Dievas yra išpažįstamas ne tik "masių", bet ir daugelio mokslinės pažangos pionierių. Be naivios arogancijos negalima tikėjimą į Dievą aiškinti tik "tamsa" ir neišsilaiviniu iš mitinės mąstytenos. Tikima Dievą, ne akiai, o su racionali pagrindu. Greičiau akiai netikima, kai apsisprendžiama už ateizmą be sąžiningo susipažinimo su tais pagrindais, kuriais remiasi teizmas.

Juozas Girnius
(Iš knygos "Žmogus be Dievo")

Stirbis Fuel Oils

Allejus virtuvei ir krosnim.
"Geresnė ir pigesnė alyva"

Tel. HEmlock 4-6264

PETER STIRBIS

6741 So. Maplewood Ave.
Chicago 29, Illinois

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išplaustyti paveikslų rėmai. Pritaikinti paveikalams, skulptūroms, metalo aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago
Virgūla 7-7258-59

Pristatome Visokių Rūšių STATYBAI IR NAMŲ PATAISYMAI MEDŽIAGA

CARR MOODY LUMBER CO.

STASYS LITVINAS, Prez.

3039 S. Halsted St., VI 2-1272

Apkainavimą ir prekių pristatymą teikiame nemokamai. Raštinė atdara kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadienis iki 8 val. p. p.

- Artesian Restaurant - AND LOUNGE

2432 WEST 63rd STREET

Jau yra pilnai įrengtas ir veikia, turi virš 300 sėdimų vietų.

Čia galite netik gerai ir nebrangiai pavalgyti, bet atšvęsti krikščionys, vedybas, sukaktuves ir kitokias Jūsų šeimynines ar visuomenines progas.

Elektriniai vėsinamas. Atvykit į mūsų restoraną-lounge, kur valgių pasirinkimas įvairus, nebrangios kainos ir taip pat didžiausias pasirinkimas vietos ir užsienio gėrimų. Parap. draugijos, klubai ir vienuolynų rėmėjų draugijos susirinkimams ir posėdžiams bankieto patalpomis naudojasi nemokamai. Telpa virš 300 asmenų. Kad būtų lankytis, patefenuokite 436-4622. Atdara nuo 6 val. ryto iki 1 val. nakties.

NAUJAUSIOS MADOS PLAUKŲ SUKUOSENA, išpildoma prityrusių šukuotojų.

Artistic Beauty Salon

2711 W. 71st St., tel. HE 6-1098
Sav. VL. ANDRIJAUSKAS

Čia pat galėsite pirkti aukštos rūšies kosmetikos priemones.

Val. — nuo 9:30 v. r. iki 6:30 v. vak.
Treč. ir penkt. nuo 9:30 v. r. iki 9 v. v.

Du kiemai automobiliams pastatyti
veltui. Į vieną galima įvažiuoti iš
Western Ave., o kitas užpakaly namo.

Marquette Parke - Amerikos Lietuvių Sostinėje

6245 SO. WESTERN AVE., CHICAGO 36, ILLINOIS

GRovehill 6-7575

Chicago Savings & Loan Association žymesniųjų krašto finansinių įstaigų tarpe yra viena stipriausioji, saugiai ir pavyzdinčiai tvarkanti savo įstaigos reikalus. Mes nesiveržiame tapti pačia didžiausia įstaiga, bet dedame pastangas visuomet teikti geriausius patarnavimus mūsų taupymo ir skolinimo nariams, ir siekiame visada būti stiprus finansiskai. Chicago Savings

bendrovė per visus 40 savo gyvavimo metų visuomet yra išmokėjusi savo taupytojams pilną taupomą sumą ir mokėjusi ne mažesnius, kaip 3% dividendus. Šios bendrovės vadovybė ir šandien tęsia tą pačią atsargią, bet protingą administravimo politiką, kuri apsaugo Jūsų santaupas ir neša gerus dividendus.

Chicago Savings AND LOAN ASSOCIATION

Duodame paskolas namams pirkti, statyti naujus namus arba perfiansuoti jūsų seną paskolą naujai susidariusioms jūsų sąlygoms. Atsiminkite, kad Chicago Savings labai lengva pasiekti telefonu ir pasiteirauti apie mūsų sąlygas. Dar geriau atvykti asmeniškai ir gauti nemokamą patarimą iš geriausio šios srities specialisto.

Svarbu pasirinkti vietą pinigams taupyti, bet dar svarbiau pasirinkti vietą, iš kurios gali finansuoti arba gauti paskolas savo namams ar apartamentui. Kviečiame bet kada užėiti, būsite nuodirdžiai sutiktas!

HANDY HOURS
Monday ..... 12:00 P.M.-8:00 P.M.
Tuesday ..... 9:00 A.M.-4:00 P.M.
Wednesday .. Closed All Day
Thursday .... 9:00 A.M.-8:00 P.M.
Friday ..... 9:00 A.M.-8:00 P.M.
Saturday .... 9:00 A.M.-12:30 P.M.

4 1/2%

Current Dividend on Investment Accounts

- Vacation Club
- College Bond Savings
- Home Mortgage Loans
- Home Improvement Loans
- Christmas Club
- Insured Family Savings
- Notary Public Service
- All types of Insurance
- Free community rooms for your organization meetings
- Cash checks and pay all family bills with our special money order checks. No service charge to members.
- U. S. Postal Stamp Machine Service
- Sell and redeem U. S. Bonds
- Two large free parking lots
- Drive-In Window
- Save-by-Mail Kits
- Travelers Checks
- Safe Deposit Boxes

AR MOKSLAS IRODO, KAD DIEVO NĖRA

Dr. J. Prunskio knyga "Mokslas ir religija"

ANDRIUS BALTINIS

1. Mokslinių įrodymų ribos.

Šiandieną žmogus yra atsidūręs tokioje padėtyje, kad labai sunku pasakyti, į ką jis nori tikėti ir ką jis nori suprasti. Iš vienos pusės tvirtinama, kad nėra jokio prieštaravimo tarp tikėjimo ir mokslo, iš antros teigiama, kad mokslas esąs įrodęs, kad jokio Dievo nėra ir kiekviena kalba apie Jį yra be mokslinio pagrindo.

Zmonės, kurie taip kalba, yra mažai įsigilinę į mokslo pagrindus ir jo ribas. Jei jie tai būtų padarę, tai nedrįstų tvirtinti, kad mokslas esąs įrodęs, kad Dievo nėra, nes kiekvienas, kuris šiek tiek yra įsigilinęs į logikos pagrindus, žino: įrodyti, kad ko nors nėra, kad kas nors neegzistuoja, iš viso negalima. Egzistencialiai, t. y., kieno nors buvimą išreiškiantieji spėjimai yra įžvalgos, patirties spėjimai, kad kas nors gali tik sakyti, kad jis kokio nors daino buvimą nėra įžvelgęs, bet negali sakyti, kad jo nėra: ko kiekvienas nėra įžvelgęs ar radęs, tai kitas gali būti radęs.

2. Liudijimai apie Dievo buvimą.

Toliau galima kelti klausimą, kiek tiems, kurie tvirtina, kad koks nors daiktas ar būtis yra, galima tikėti, kiek jų tvirtinimus galima priimti. Šiam klausimui spręsti reikia apklausti liudininkai lygiai kaip visur, kur reikia iširti kokio nors įvykio ar fakto buvimą. Vieni liudininkų pasakys, kad jie nieko nežino apie transcendentinę būtį — Dievą. Bet tai nesvarbu: ko vienas nėra matęs, neįrodo, kad to nėra. Kiti liudininkų pasakys, kad jie turi ypatingą religinį įžvalgumą, yra patyrę, kad Dievas yra. Jei tie liudininkai yra genialūs žmonės, mokslininkai su aštriu kritišku protu, jų liudijimas mokslo atžvilgiu nesugriaunamas.

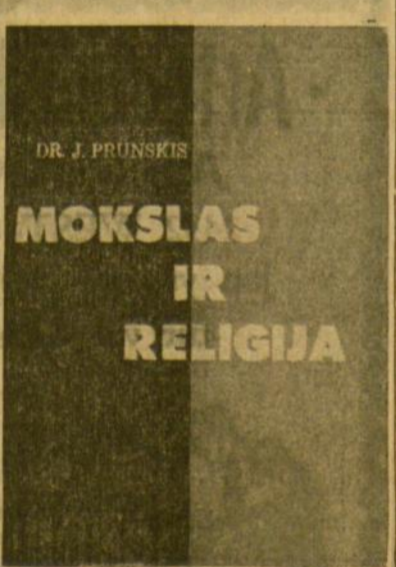
Sios rūšies liudininkų apklaušinėjimą yra padaręs dr. Juozas Prunskis savo naujoje knygoje — "Mokslas ir religija". Autorius čia apklauskina įvairių griežtųjų mokslų sričių atstovus, pradėdamas medikais ir biologais, baigiant astronomais ir moderniaisiais astronautais.

Ižangos žodyje autorius cituoja astronomo Herschelio žodžius: "Juo labiau plečiasi mokslo laukas, juo ryškesni pasidaro amžinosios sutvėrusios pasaulį išminties buvimą įrodymai — tuo tie įrodymai gausnesi ir neatmetamesni (7 p)". Toliau dr. J. Prunskis rašo: "Tokie ir panašūs pareiškimai paskatino šio leidinio autorių periodinėje spaudoje pakartotinai iškelti mokslininkų, ypač gamtamokslo atstovų, ryšį su religija, su Dievu. Atrodė, kad bus naudinga tą medžiagą sutelkti į atskirą knygą, drauge pagerbiant atminimą šio leidinio autorius gamtos mokytojo, Sibiro kankinio, giliai religingo Prano Gicneičio ir jo žmonos Domicelės (10 p)".

Autorius tad turėjo labai gerą tikslą: "iškelti mokslininkų, ypač gamtamokslo atstovų ryšį su religija, su Dievu." Šį savo tikslą autorius yra gerai pasiekęs. Jo iškeltasis gamtamokslo atstovų ryšys su religija ir su Dievu yra toks ryškus ir nesugriaunamas, kad nelieka jokių abejonių dėl jų religijos. Ypač čia svarbūs medikų ir biologų liudijimai, kuriuos autorius apklauskina pirmoje vietoje. Gyvybė veikia tikslingai. Šis tikslingumas gyvyje gamtoje yra toks aiškus ir tvirtas, kad net dialektinio materializmo atstovai negali jo paneigti. Tikslingumas neįmanomas be dvasios veikimo, todėl šių

mokslų atstovai geriausiai įžvelgia Dievo veikimą gamtoje ir yra giliai religingi.

Toliau labai svarbūs yra dr. J. Prunskio knygoje išskeltieji astronomų ir fizikų liudijimai apie Dievą ir religiją. Devynioliktojo šimtmečio astronomija ir mūsų dienų dialektinis materializmas kosmą laiko begalinu ir amžinu tiek erdvės, tiek ir laiko atžvilgiu. O fizikai tada ir šiandien dialektinis materializmas teigia, kad kosmas susideda iš nekintamų, nesunaikinanamų amžinų atomų bei elektronų. Prieš juos dr. Klopsteg Chicago Tribune rašo: "Galima skelbti, kad žemė, saulė ir nesuskaitomi milijonai žvaigždžių visada buvo. Bet tai nesąmonė. Protas tik gali pasitenkinti prielaida, kad visa tai turėjo pradžią, arba tai turėjo atsirasti savaime, kas taip gi yra nesąmonė, arba jų pradžia tenka priskirti begalinės išminties ir galios Būtybei, kas jau sudaro prasmingumą (72 p)". Prie šio mokslininko liudijimo prisideda daug autorius kny-

Dr. J. Prunskio knygos viršelis

goje iškeltų kitų įrodymų, o juos visus sutelkia organinės chemijos specialistas O. L. Brauer, tardamas: "Mokslas gali nustatyti, kad sutvėrimo veiksmas yra kažkada laike įvykęs, o tai reiškia Dieviško Proto ir Dieviškos jėgos buvimą (99 p)".

3. Mokslininkų tvirtinimai ir religijos tikrumas.

Dr. J. Prunskis tad savo naujoje knygoje — "Mokslas ir religija" — padaro dėmesio vertą pasikalbėjimą su įvairių mokslų sričių atstovais apie Dievo buvimą ir apie mokslo santykį su religija. Mes išskelėme šioje apžvalgoje tik tai, kas mums atrodė atrodė svarbiausia. Daug labai svarbių pasakymų mums tenka praleisti, nes to neleidžia laikraščio rėmai. Daugelio mokslininkų pasakymams reikėtų ir autorius turėjo duoti platesnius paaiškinimus bei pagrindimus. Prie tokių tarp kitko priklauso ir Einsteino pasakymas, kad "mokslas be religijos yra luošas, o religija be mokslo — akla (46 p)". Mokslas gali būti be religijos, be jos jis nėra "luošas", nes mokslo objektas yra tik jįslėmės patiriamoji medžiaginė tikrovė ir jo metodai yra sudaryti taip, kad būtų apenktas visa tai, kas jį juos neįtelpa.

Iš antros pusės religija be mokslo nėra "akla", ji pati savo tikrumą įrodo ir negalima jokių kitų geresnių įrodymų jos tiesai pagrįsti pateikti, kaip tik tuos, kuriuos ji pati turi. Dievas yra visagalis Kūrėjas, kuris ne ten būtinai turi būti, kur žmogus įsimano Jį rasti, bet ten turi būti ieškomas, kur Jis pats nori. Vieta, kur Dievas nori, kad žmogus jį rastų, yra Apreiškimas, o pažinimo būdas,

Dr. Juozas Prunskis

kuriuo mes Jį čia randame, yra religinis aktas.

Iš dr. J. Prunskio knygos mums paaiškėja, kad mokslas ir religija savo pagrinduose nėra nesuderinami ar net priešingi dalykai, bet savo esmėje labai gerai susiderina ir vienas antrą papildo. Iš knygoje surinktų mokslininkų pasakymų matyti, kad mokslas griežtai ir visu gilumu ir platumu tirdamas savo klausimus, negali apsieiti be Dievo ar panašios sąvokos įvedimo, nes dauguma mokslininkų yra giliai religingi.

Bet jei jie Dievo ir nerastų, iš to visai nesektų, kad Dievo nėra. "Rusų kosmonautas po skridimo aplink žemę tiesiog dairiausi visą dieną atidžiai dairiausi savo skridimo metu, bet nieko nemačiau — nei angelų, nei Dievo (116 p)". Nors mums toks pasakymas atrodė labai naivus, tačiau jis išreiškia dialektinio materializmo pagrindinį dėsnį: Dievo nerandame kosme. Bet tai, kaip jau minėjome, neįrodo, kad Dievo nėra, nes ką vienas neranda, tai kitas randa. Toliųjų erdvių tyrinėtojas ir raketų kūrėjas Werner von Braun sako: "Man sunku suprasti mokslininką, kuris nepripažintų Aukščiausiojo Proto už šios virstas esimo (115 p)".

Visus šios knygos mokslininkų teigimus apie Dievo buvimą labai teisingai nusako prof. dr. Andrew Ivy: "Tvirtinimas, kad Dievas yra negali būti sugriautas, tvirtinimas, kad Dievo nėra, negali būti įrodytas (23 p)". Todėl galima išreikšti pagėdavimą, kad su šios knygos mintimis susipažintų kuo daugiausia mūsų skaitytojų, o ypač studijuojantis jaunimas, nes autorius savo knygoje iškelia daug Amerikos mokslininkų, kurie dėsto šio krašto universitetuose, arba kurių veikalai akademinio jaunimo skaitomi. Tų žmonių gilus mokslingumas ir religingumas gali sustiprinti mūsų pasaulėžiūrą ir, autorius žodžiais tariant, "gali būti paskatas kiekvienam daugiau šiais gyvenimo prasmės klausimais susidomėti ir pačiam tą mislę patyrinėti (10 p)". Autorius kalba labai sklandi, dėstymo būdas lengvas ir jo knyga brangi kiekvienam, kam rūpi religija ir mokslas ir jų santykis bei vieta moderniojo žmogaus gyvenime.

ZIEMINIŲ LANGŲ IR DURŲ

- STAINLESS
- ALUMINUM
- NYLON-VINYI
- RAUDONMED.
- PUSŲ
- SPALVOTO
- GARANTUOTI VISI DARBAI
- 14 metų pildkos darbuoties

A-1 MODERN HOME
4516 S. Washtenaw Ave.
Nemok. apskaitavimas tel.
CL 4-4600

NAUJILEIDINIAI

Lietuvių liaudies dainų lobiai angliškai kalbančiam pasauliui

• THE GREEN LINDEN. Selected Lithuanian Folksongs. Redagavo Algirdas Landsbergis ir Clark Mills. Išleido Voyages Press leidykla New Yorke. Tai pati leidykla, kuri prieš kelerius metus išleido taipgi lietuvių poezijos antologiją "The Green Oak", redaguota irgi A. Landsbergio ir C. Mills. Abi šios antologijos yra to paties formato ir drauge sudaro kruopščiai paruoštą ir skoningai išleistą lietuviškosios dvasios poetiniam žody diptiką. Liaudies dainų antologija dar yra iliustruota su dainomis, rodos, taptę sutampančiais dail. Viktoro Petravičiaus medžio raižiniais. Antologijos įvadai parašyti amerikiečio rašytojo Robert Payne ir dr. Marijos Gimbutienės. Pats sunkus vertimo darbas, tęsėsi kelerius metus, jin įsijungus visai eilei amerikiečių rašytojų, kuriems lietuviškoji daina buvo ir yra tikras stebuklų pasaulis. Antologijoje dainos suskirstomos į šiuos knygos skyrius: mitologinės, gamtos, meilės, gėrimo, vestuvių, šeimos, našlaičių, darbo, karo ir raudų. Knyga yra be galo kultūringa dovana artėjančių Kalėdų proga visiem, o ypač pažįstamiems šviesiesiems amerikiečiams. Antologijos kaina \$6.00. Gaunama "Drauge".

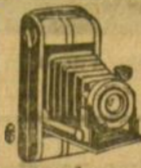
• ACTA BALTICO-SLAVICA 1. Pamiėtnik I Konferencij Nauk Historycznych w Bialymstoku. Bialostockie Towarzystwo Naukowe 1964. 277 psl. Sąsiuvinio pabaigoje pridėtas toks paaiškinimas lietuvių kalba: "Metraštis skirtas slavų - baltų istorijos, kalbotyros ir materialinės kultūros santykiams tyrinėti. Acta Baltico - Slavica yra Balstogės Mokslo Draugijos (Bialystok, Lenkija) organas, skirtas praeities ir dabarties politiniams, visuomeniniams bei kultūriniam santykiams tarp baltų (senųjų prūsų, lietuvių ir latvių) ir slavų tautų (lenkų, gudų ir rusų) tyrinėti. Redakcija, skelbdama analitinio ir sin-

tetinio pobūdžio tyrinėjimus, siekia išryškinti praecityje buvusių slavų - baltų, vėliau lenkų - gudų - lietuvių ir rusų - latvių bendradarbiavimo tradicijas, o taip pat keičiantis darbo patyrimu, diskusijomis ir dalykine kritika, registruoja šių tautų pasiekimus humanitarinių mokslų srityje". Medžiaga skelbdama lenkų kalboje. Iš pirmo sąsiuvinio straipsnių pažymėtini: H. LOWMIANSKI "Slavų ir baltų tautų vardų klausimas Ptolomėjaus Sarmatia Europaea", J. WISNIEWSKI "Kūrimosi evoliucija lenkų - lietuvių pasienyje nuo XIV a. pabaigos iki XVII a. vidurio"; T. ZDANCEWICZ "Lietuvių ir rytų slavų kalbų įtaką į lenkų tarmes apie Seinus". Visa eilė studijų nagrinėja buvusiųjų jotvingių klausimus. (rs)

TELEVIZIJAS

paprastas ir spalvotas nebrangiai talsau. Už patarnavimą vietoje \$3, už dirbtuves darbą \$10 ir daly. Pritaikau 26-tą stotį.

J. MIGLINAS
2549 W. 69th St. II a. PR 6-1063

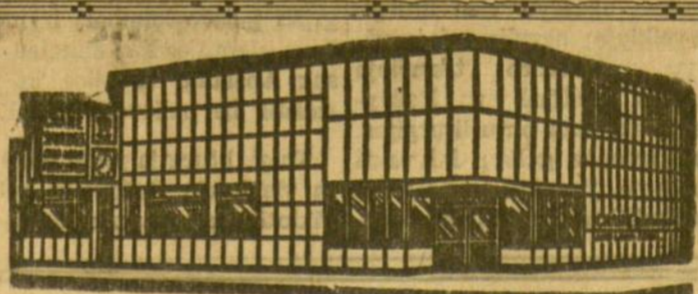

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus ir jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis Kalėdoms. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atdara pirmad. ir ketvir. vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Chicago 29, Illinois
Tel. PR 6-8998

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. B. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th St. Tel. Lafayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING

4 1/2%

Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOŠIMCIUS NUO 1 D. Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: ANTIAD. ir PENKE. 9 v. r. iki 5 v. v. PIRM. ir KETV. 9 v. r. iki 8 v. v. SESTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. Trečiad. uždaryta

SUTAUPYSITE MŪSŲ SUKAKTUVINIAM IŠPARDAVIME

Pirkit nebrangiai ir gausit sukaktuvinę dovaną

Stein Textile bendrovė yra pirmoji, kuri parūpino vilnų, silko, nylon, taffeta, aksomo, angliški medžiagų paltais ir kostiumams siuntimui artimesiems į Lietuvą ir toliau į Sibirą už žemas kainas! Gavom spec. medžiagų paltais kaip vyru, taip ir moterų: veliūro, činčilos, "needlepoint" ir kitų.

STEIN TEXTILE CO.

616 West Roosevelt Road, Chicago 7, Ill.
TELEFONAS — HARRISON 7-3737
Jefferson St., Chernin's alkštėje.

Atdara kasdien įskaitant ir sekmd. nuo 9:15 r. iki 5:30 vak. Pirmadieniais uždaryta.
Nemokama vieta mašinoms už tarpą į šiau.

SEGHETTI TRAVEL BUREAU, Inc.
2451 S. Oakley Ave., Chicago, Ill. 60608, YA 7-3278
Aprūpins Jus pilnai kelionėms, sutvarkys jums kelionės dokumentus, parūpins bilietus lėktuvais, traukiniais, laivais ir autobusais keliauti Europoje, Azijoje ar kituose kontinentuose, taipgi Pietų Amerikoje, Kanadoje ir įvairiose vietose Amerikoje. Įstai-ga atdara 6 dienas savaitėje.

KOMERCINĖS, INDUSTRINĖS, PILIETYBĖS, PORTRETINĖS, VESTUVINĖS, NEPOZUOTOS FOTOGRAFIJOS

Ernest Studio

Sav. — ERNESTAS SUTKUS
2811 West 55th St. GRovehill 6-2336
Chicago, Ill. 60632 GRovehill 6-2337

KALĖDINĖS DOVANOS I LIETUVĄ

Norite pasiūsti ypatingas dovanas — automobilius, šaldytuvus, motociklus, radijus, akordeonus, dviračius? Reikalaukite naująjį katalogą.

Norite pasiūsti savo daiktų siuntinį? Ar pirkti prekes iš mūsų sandėlio? Reikalaukite iš mūsų muitų sąrašą.

Norite pasiūsti maisto siuntinį — standartinį ar iš Jūsų pasirinktų maisto produktų? Reikalaukite naująjį katalogą.

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.

220 South State Street, Chicago 4, Illinois
Telefonas — WA 2 - 9354
Skyrius: 2618 West 63rd Street, WA 5-2466

Lietuviška valgykla. Gražiausias lietuviškas restoranas, kuriame gaminama lietuviški valgiai.

Atdara nuo 6:00 valandos ryto iki 8:00 valandos vakaro.

"PALANGA" RESTAURANT

6918 So. Western Ave. — GR 6-9758
JADVYGA ir JUOZAS BARTKUS, Savininkai

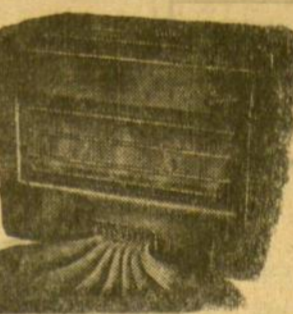
VANDER WAGEN

ANGLYS

SINCLAIR ALYVA

3605 West 63rd St. PORTsmouth 7-8020

Mūsų erdviuose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų modernišku baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ ISTAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmad. ir ketvir. 9-9 val., antr., treč., ir šeštadieniais nuo 9 iki 6 val. Sekmd. atdara nuo 11 iki 4:30 po pietų

NELAUKIT, nes rytoj jau gali būti pervėlu

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilis ar šiau ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimė ištikus neturėsite jokių nemalonių.

GENERALINIAI AGENTAI ŠIŲ kompanijų:
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE COMPANY
AMERICAN BONDING COMPANY
AMERICAN INDEMNITY COMPANY
DUBUQUE FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S FUND INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S INDEMNITY COMPANY
INDUSTRIAL INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
PACIFIC NATIONAL FIRE INSURANCE CO.
PEARL ASSURANCE COMPANY
RELIANCE INSURANCE COMPANY
UNIVERSAL INSURANCE COMPANY
WESTERN FIRE INSURANCE CO.
WESTERN CASUALTY & SURETY CO.

Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters

O'MALLEY and McKAY, Inc.

222 W. Adams St. Room 800
Telefonas CEntral 6-5206

Kultūrinė Kronika

Religinės minties kultūrinė popietė "Drauge"

Ryšium su kun. Stasio Ylos didžiojo maldyno "Tūkiu Dievą" išleidimu Draugo redakcijos patalpose ateitininkų meno draugija "Satrija" gruodžio mėn. 6 d. (sekmadienį) rengia religinės minties kultūrinę popietę. Atitinkamu kun. V. Bagdanavičiaus žodžiu bus atkreiptas dėmesys į maldyno reikšmę tikinčiojo žmogaus gyvenime ir pristatytas naujasis kun. St. Ylos maldynas, kuris šiuo metu jau yra išvykoje, apima daugiau kaip 700 psl. ir įvairiais atžvilgiais yra toks, kokio mes dar neturėjome ir kurį dabar išleido marijonai.

Popietės programon jungiamas kartu ir religinės literatūros žodis. Literatūrinėje popietės programoje savo kūrybą skaitys šie mūsų rašytojai: Aloyzas Baronas, Česlovas Grincevičius, Julija Švabaitė ir Kazys Bradūnas. Tikimasi suorganizuoti ir muzikinę popietės dalį. Tą pačią progą Draugo redakcijos patalpose bus atidaryta dail. Giedrės Zumbakienės darbų paroda. Cikagiečiai yra kviečiami šį adventinės nuotaikos sekmadienį įsidėmėti ir rasti laiko dalyvauti toje religinės minties kultūrinėje popietėje.

● **Jurgio Jankaus "Velnio balai"** ekrane. Ši novelė kadaise Vokietijoje buvo laimėjusi religinės kultūros laikraščio "Naujojo Gyvenimo" premiją. Vėliau ji buvo išversta net į keletą svetimųjų kalbų: flamių, vokiečių, italų ir anglų. Tai vienas stipriausių rašytojo Jurgio Jankaus kūrybos gabalų. Dabar jos turinį Romas Sležas, baigdamas teatro meno studijas Bostono universitete, panaudojo filmui, už kurį jis gavo magistrų laipsnį. Filmas tęsiasi pusvalandį ir jau buvo perduotas per vieną Bostono televizijos stotį. Filme pagrindinių aktorių meistriškai pasireiškė ir rašytojas - aktorius Antanas Gustaitis. Su šiuo menišku filmu Romas Sležas užsirekomendavo kaip kūrybingas filmo režisierius.

● **Antroji premija lietuviškam filmui.** Lietuviškam filmui Lietuvoje vis nesisekė. Per paskutiniuosius kelerius metus nepastatytas nė vienas žymenis, kritikos ar publikos dėmesį atkreipęs filmas. Tik rugsėjo mėn. pabaigoje Vilniū buvo pasiekusi žinia, kad Airijoje, Cork mieste vykusiame trumpametražinių filmų festivalyje antrąją

premiją laimėjo Lietuvoje pagaminta kino apybraiža "Naktis prieš parodos atidarymą". Šio trumpo filmo režisieriai ir scenarijaus autoriai A. Dausa ir A. Tumas, operatorius — A. Digimas.

● **V. K. Jonyno akvarelių, skulptūrų ir grafikos paroda Clevelande.** Šio miesto Gallery International patalpose, 13218 Superior Ave., spalio 15 uždaryta čia kuri laiką vykusio skulptoriaus A. Mončio ir tapytojo A. Dargio paroda. Šiandien, spalio 17, toje pačioje galerijoje atidaroma dail. V. K. Jonyno darbų paroda. Šio mūsų menininko paroda galerijoje vyks iki lapkričio 19 d.

● **"Lietuviškosios" maž. enciklopedijos redaktorius — rusas.** Iš rugsėjo 26 d. "Tiesoje" paskelbtos užuojautos matyti, kad Vilniuje jau ilgesnį laiką rengiamos "Mažosios lietuviškosios tarybinės enciklopedijos" redakcijos vyresniojo redaktoriui buvo neseniai miręs rusas Petras Ivanovas. Vilniaus spauda anksčiau pranešė, kad "Maž. enciklopedijos" pagrindinis tikslas — "visapusiškai marksistiškai nušviesti istorinį lietuvių tautos vystymąsi..."

FILMŲ ĮVAIRUMAI

STASĖ SEMENIENE

Keršto odė

Nei pačiam pragare neatsiras tiek pykčio, kiek paniekintoj motery.

Tikrų menininkų pagamintas filmas "The Visit", gvilddamas tą temą, tampa griaunanti oda į kerštingą širdį įsisverbusios melancholijos. Gamintojai Julien Derech ir Anthony Quinn, filmui pagrindu paėmė šveicarų rašytojo Friedrich Duerrenmatt acto stiprumo scenos dramą ir, išskyrus nežymų sušvelnėjimą pabaigoje, tai yra tas pats galingas žmogiškos sielos kaltinimas. Tai lyg viską susiurbianti pasaka, kaip ir kurios gotiškos melodramos.

Šioje keršto dramoje, kurią surežisavo Bernhard Wicki ir tekstą parašė Ben Barzman, turtingiausia pasaulio moteris Karla Zachanassian (Ingrid Bergman), sugrįžta po 20 metų į savo gimtinę — neturtingą vidurinės Europos Guellen miestuką keršyti savo buvusiam mylimajam ir visiems miestelio gyventojams. Piličiai tikisi iš "mažosios Karlos" dovanų ir paruošia jai iškilmingas sutiktuves. Karla siūlo 2 milijonus dolerių — pusę miestui, kitą pusę išdalinti piličiams. Tik su viena sąlyga — patraukti teisman, nuteisti ir nubauti Serge Miller (Anthony Quinn), kuris suviliojo vargšę 17 m. mergaitę (Karla) ir, papirkęs draugus, apšaukė ją gatvės mergina.

Ir taip filme vystosi piličių nepasiekiamų norų kova su principais ir draugų nusigręžimais nuo nusidėjusio Serge.

Yra biurių ir net pasibaigusių scenų, kaip pvz. surrealistinis leopardo medžiojimas, sce-

ną, tarp Serge ir jo žmonos ir kit.

Ingrid Bergman, įsakmi ir elektrizuojanti savo keršto įgydyje, yra karta ir trapi ir kieta Karlos rolėje. Ji yra ne tik persekiotoja, bet ir pati auka. Tačiau toji rolė yra taip sveti-mai jai, kad daugiau jaučiamas josios vaidybos didinga kontrolė, kaip nuosirdus išreiškimas.

Quinn, Paola Stoppa (gydytojas) ir Richard Munch (mokytojas) yra puikūs, kaip vyrai, norintieji pamiršti savo nuosavus skrupulus, tačiau kankinami minties, kad nesugebėjo jį parenti.

Moraliniu atžvilgiu nepeiktinas suaugusiems, tačiau su rezervais.

Šis 20th Century - Fox gamybos filmas yra veikėlas apie dorovę. Jis piešia ištisos bendruomenės sugedimą, persunktą godumu. Jei būtų j tai žvelgiama kaip į visuotinę žmoniškumo situacija, galėtų susidaryti kraštutinai pesimistiškas pamokslavimo apie gyvenimą vaizdas.

"Pabėgusieji amerikiečiai" gamina filmus Jugoslavijoje

Raudonoji propaganda filmų pasauly skverbiasi visais frontais. Komunistai giriiasi, kad greitai Jugoslavija bus viso pasaulio filmų sostinė. Amerikiečių gamintojai viliojami už geležinės uždangos su tokiu fantastišku magnetu, kaip sutapymu 90% viso pastatymo išlaidų. Šitie komunistų pastatyti filmai panaudoja žymias amerikiečių žvaigždes, kaip kabliukus, savo meškerei, tačiau visas

Jadvyga Paukštieinė Natūrmortas
Iš parodos Lietuvių Namuose Detroito, 3009 Tillman.

kitas sukimo personalas daugiausia yra komunistinis.

Štai ką Tito siūlo: veltui scenas, dekoracijas, technikus, naudojimąsi studijomis bei kietais aplink jas. Už tai jis reikalauja \$100,000 garantiją amerikiečių doleriais, visą pelną nuo demonstravimo už geležinės uždangos kraštuose, dalį pelno nuo likusio demonstravimo visame pasauly ir teksto kontrolę. Amerikiečių kino lankytojai bei mėgėjai visiškai nemanoma, kad taip vadinamieji "Amerikiečių filmai" yra daromi užsieny pigia kaina, komunistų cenzorių kontroliuojami, panaudojant komunistų darbo uni-jas.

Štai keli naujesni filmai, sukurti Jugoslavijoje: LANCELOT AND GUINEVERE (Cornel Wilde ir Jean Wallace); THE LONG SHIPS (Sidney Poitier ir Richard Widmark); THE ACHILLES AFFAIR (Stuart Whitman); THE DUBIOUS PATRIOTS (Mickey Rooney); JOURNEY TO A FAR MERIDIAN (May Star ir Gregory Peck); šiandien suminėtas THE VISIT (Ingrid Bergman ir Anthony Quinn) ir daugelis pašlytų filmų, vadinamų "kartūnų". Pristatant filmą ar jį reklamuojant, niekur nesuminėta, kad informuoti publika, jog tai iš tikrųjų yra komunistų pagaminti filmai, iš kurių raudonoji Jugoslavija gauna pusę pelno.

Joan Crawford pavadino visus, prisidėjusius prie tų geležinės uždangos filmų "pabėgusiais amerikiečiais" (Runaway Americans). Filmų kolumnistė Hazel Flynn stipriai pasisakė prieš tokį tendencingą nutylėjimą ir pabrėžė, kad tiek filmai, tiek reklamos turi aiškiai pažymėti, jog pagaminta už geležinės uždangos. "Juk net kaaliniškai yra priversti uždėti antspaudą ant kailio, iš kurio krašto

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
ir kitus kraštus
P. NEDZINSKAS, 4065 Archer Chicago 32, Ill. Tel. YA 7-5980

LEO'S SINCLAIR SERVICE
LEONAS FRANCKUS, Sav. Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos, Tune-ups ir Motorų remontas
5759 So. Western Avenue
Kampas 58th Street
Telefonas PRespect 8-9533

Užfikrinkite savo ir savo šeimos ateitį šiandien
Apdrauskite gyvybę Liet. Katolikų Susivienijime—moderniškiausioje ir finansiniai stipriausioje lietuvių organizacijoje.
Išnuodame šiuos polisius: 20 metų taupymo, iki 65 m. taupyma, po 20 m. mokėjimą, iki 85 m. mokėjimą ir kitus polisius suaugusiems ir vaikams.
Patesnių informacijų teikia kuopų sekretoriai arba

DR. VLADAS ŠIMAITIS
2737 West 43rd Street Tel. CL 4-2390

4 1/2% 5%
current dividend on investment bonus
4 1/2% DIVIDENDŲ MOKAMA PAGAL VISAS TAUPYMO ŠAKAŠAITAS. Už 1 metų investavimo bonus mokama 4 1/2% dividendu kas pusmetį ir dar išmokame po 1/2% už kiekvienus metus, 4 metams praėjus.
BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4071 ARCHER AVENUE, CHICAGO 32, ILLINOIS
Valandos: Pirmadi., Antradi., Penkt. ir Šeštadi. 9 v. r. — 4:30 p. p. Trečiadi. uždaryta; Ketvirtadi. 9 v. r. — 8 v. v.

WESTERN AUTO SERVICE
PAGRINDINIS IR SMULKŲS AUTOMOBILIŲ PATAISYMAI
4318 S. Western Chicago 9, Ill. Sav. St. Šerba LA 3-1790

DAŽYMAS IR DEKORAVIMAS
Vidaus ir lauko darbai. ALGIMANTAS DIKINIS
Tel. 733-7338
3613 W. 66th Pl., Chicago, Ill.

MOVING
R. SERENAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli. Miesto leidimai ir pilna aprauda.
2047 W. 67 Pl. WA 5-8063

SOPHIE BARCUS RADIO ŠEIMOS PROGRAMOS
Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10 iki 11 val. ryto. Šeštadieniai ir sekmadieniai nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto. Vakarais pirmadieniai 7 val. vak.
VISOS PROGRAMOS IŠ WOPA
1490 kbl. AM ir 1027 mg. FM
Tel. HEMlock 4-2413
7159 So. Maplewood Ave. Chicago 29, Ill.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION
(Licensed by Vnesposyltorg USSR)

Labai patikima ir vadovaujanti firma Jungtinėse Valstybėse, turinti daug patyrimo siunčiant dovanų siuntinius į visas USSR dalis. Tūkstančiai klientų patenkinti. Visi siuntiniai apdrausti Gavėjas nieko nemoka. Skyriai svarbesniuose miestuose. Visi mūsų skyriai turi sandėliuose pasirinktinai aukštos kokybės prekių dovanonus žemomis kainomis. Dėl nemokamų informacijų ir kainoraščių susiznokite su bet kuriuo mūsų skyriumi.

- NEW YORK 3, N. Y. — 39 - 2nd Avenue AL 4-5466
- NEW YORK 11, N. Y. — 135 W. 14th Street OH 3-2583
- BROOKLYN 11, N. Y. — 370 Union Avenue EV 4-1952
- BROOKLYN 7, N. Y. — 600 Sutter Avenue DI 5-6808
- ATHOL, Mass. — 61 Mt. Pleasant Street CH 9-6245
- BOSTON 18, Mass. — 271 Shawmut Avenue LI 2-1767
- SOUTH BOSTON, MASS. 327 W. Broadway Tel. 268-0068
- BUFFALO 8, N. Y. — 333 Fillmore Avenue TL 6-2674
- CHICAGO 22, Ill. — 2232 W. Chicago Avenue BR 8-6966
- CHICAGO 8, Ill. — 3212 So. Halsted Street WA 5-2737
- CLEVELAND 13, Ohio — 904 Literary Road TO 1-1068
- DETROIT, Mich. — 7300 Michigan Avenue VI 1-5355
- GRAND RAPIDS, Mich. — 636-38 Bridge St., N. W. GL 8-2256
- HAMTRAMCK, Mich. — 11333 Jos. Campau GL 7-1575
- HARTFORD, Conn. — 290 Franklin Ave. Tel. 233-8030 ir 246-0215
- IRVINGTON 11, N. J. — 762 Springfield Ave. ES 2-4685
- YOUNGSTOWN 3, Ohio — 21 Fifth Avenue RI 3-0440
- LOS ANGELES 22, Calif. — 960 So. Atlantic Blvd. AN 1-2994
- LAKELAND, N. J. — 126 - 4th Street FO 3-8509
- NEWARK 3, N. J. — 428 Springfield Avenue BI 3-1797
- NEW HAVEN, Conn. — 509 Congress Ave. LO 2-1446
- PATERSON 1, N. J. — 99 Main Street MU 4-4619
- PASSAIC, N. J. — 176 Market Street GR 2-6387
- PHILADELPHIA 23, Pa. — 525 W. Girard Ave. PO 5-5892
- PITTSBURGH 3, Pa. — 1307 E. Carson Street HU 1-2750
- SAN FRANCISCO, Calif. — 2076 Sutter Street FI 6-1571
- WATERBURY, Conn. — 6 John Street PL 6-6766
- WORCESTER, Mass. — 174 Millbury Street SW 8-2868
- YONKERS, N. Y. — 555 Nepperhan Ave. GR 6-2781

STANDARD FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4192 ARCHER AVE. — CHICAGO, ILLINOIS 60632
Telef.: Virginia 7-1141

TURTAS — \$90,000,000 REZERVAI — \$8,800,000

Už taupmenas mokame dividendus kas 3 mėnesiai PASKOLOS NAMAMS ĮSIGYTI AR TAISYTI

VALANDOS: Pirmadieniai 9 iki 8 v. v. Antradi. 9 iki 4 v. v. Trečiadienį — nedirbama. Ketvirtadi. 9 iki 8 v. v. Penktadi. 9 iki 4 v. v. Šeštadi. 9 iki 12 v.

JUSTIN MACKIEWICH, Jr.,
Prezidentas

RŪTA
MARQUETTE PARKE
6812 So. Western, PR 8-3493
Čia gausite lietuviškus valgius, pri-talkytus jūsų skonim!

Atdara kasdien nuo 7 v. r. iki 8 v. v., o sekm. nuo 11 val. ryto iki 8 val. vakaro.
J. ir K. Baltramionai, Sav.

Petkus
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNIOS KOPLYCIOS
2533 West 71st St. Telef. GROvehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero, TOWnhall 3-2108-09
AIKŠTE AUTOMOBILIAMS STATYTI

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME

THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-9600

EUDEIKIS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

TRYS MODERNISKOS KOPLYCIOS
4605-07 South Hermitage Avenue
Tel. YA 7-1741-2
4330-34 South California Avenue
Telefonas LA 3-0440 ir LA 3-9852

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO M. R. NELSON SAVININKO

SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3911 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste
Telef. — CEDarcrest 3-6335
Vienas blokas nuo kapinių

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GELINYSIAI

Geriausios gelės dėl vestuvių, banketų, laidotuvių ir kitų papuošimų
2443 WEST 65th STREET
Telef. PR 8-0833 PR 8-0834

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Narių

STEPONAS G. LAKAWICZ
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1218
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIRginia 7-6672

PETRAS BIELIONAS
4348 S. CALIFORNIA Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. COmmodore 4-2228

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1133—1139

VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1003

Šypsokis, juokis ir paplok...

"Antrasis kaimas" vėl atkelia savo vartus

Artėjant šio rudens sezono satyriniams "Antrojo kaimo" spektakliams, tai sen, tai ten buvo prognozuojama sutikti ir užkalbinti jų paruošę paskendę antrakaimininkai. Daug išsipašakoti jie nenorėjo, žadėdami visų smalsumą su kaupu patenkinti ir savo paslaptis atskleisti scenoje, pačiuose satyriniuose vakaruose. O šį kartą tik šitokios pokalbių nuotrupos.

— Kas labiausiai skatino "Antrąjį kaimą" po pernykščio debiuto nenuleisti rankų ir vėl, štai, lietuviškai Chicagai pateikti jūsų kolektyvo spektaklį Nr. 2?

— Leiskite pirmiausia į šį klausimą atsakyti su humoru. Perykščiai ANTROJO KAIMO pasisekimai, tiek Chicagoje, tiek kitur, aiškiai nurodė, kad lietuvių visuomenė ne tik šitokių spektaklių nori, bet tiesiog reikalauja, kad mes pradėtume darbą tęstume. Vis dėlto ir mes patys jaučiame pareigą nenuleisti rankų, nes ir mūsų spaudoje buvo apie Antrąjį kaimą nusakyta: "...iš jo išaugo naujas lietuviško teatro samprata, naujas tekstų traktavimas, naujas aktoriškas pergyvenimas, naujas kūrybinis žodis..." O pagaliau ir mūsų pačių sąžinė neleidžia pamiršti pagarbios teatro tradicijos — "The show must go on", satyros žanro tobulinimo bei tarnavimo naujam lietuviškos scenos prisikėlimui.

O dabar į šį klausimą atsakysime rimtai ir atvirai. Papratome kas ketvirtadienį susirinkti "Gintaro" svetainės rūsyje ir prie alaus stiklo išbandyti vieną kitą satyrinę idėją scenai. Jos visos pradžioje atrodo davo juokingos, bet, vis ir vis kartojant, kai kurios atsibodavo... Tačiau dabar jau turime visą krūvą tokių, kurios ir mums nenusibodo. Todėl jaučiame, kad galime ir vėl išeiti į viešumą.

— Po ano pasirodymo vienur kitur spaudoje buvo viltingai užsiminta apie šviesią "Antrojo kaimo" ateitį, kritikai piršo ir šokių bei tokių tobulėjimo kelius, tad prieš šiemetinę ir naują jūsų programą visuomenėje lyg ir jaučiama nuotaika regėti kolektyvą, labai ištobulėjusį visokeriopomis scenos prasmėmis. Ar iš tikrųjų jums patiems labai jau rūpi visos tos aukštumos? Koks jūsų darbo ir jūsų spektaklio pats pagrindinis siekis?

— Į šį klausimą yra labai malonu atsakyti, nes jis ir mums patiems yra knietėjęs. Prieš įsisiūbuojant į mūsų darbo "filosofiją", kas yra šiuo klausimu implikuojama, atsakysime į "aukštumo siekimus" aiškiau NE! Ne tik nepretenduojame į, taip vadinamus (stanis-

lavskinius vaidybos metodus, bet, atvirai kalbant, jų ir vengiame. Taip pat ta lietuvių aktoriams gerai žinoma kliše, "juodas sceninis darbas" yra mums svetima. Mes praktikuojamės satyros žanre, kuris dar nėra paliestas įvairių nusistovėjusių taisyklių, žodžių "ta gali" ir "to negali", bei įprastų perukų, grimų, dekoracijų ir t. t., nebent vaidmuo jų griežtai reikalauja. Todėl gera dalis kritikų piršinėjimo visai ne-

V. Demereckis ir R. Stakauskas "Finansininko" škie

atitiko mūsų žanro kategorijai ir tai, deja, buvo ignoruota, nors tobulėjimas savo sceninėje formoje yra susilaukęs pažangos. Dar porą žodžių dėl mūsų žanro — satyros. Jie gal patiesins, kodėl mes jokių "aukštumų" ne tik nenorime, bet klasikiniame to žodžio prasmėje ir negalime pasiekti. Mes stame satyrą, kuri yra atkreipta į save, į klausytoją, į visuomenę... Nesišaipom absurdiško žmogaus, grupės ar situacijos sąskaiton, jeigu mes ten patys

Sių metų gegužės mėn. Šveicarijoje, Ciuricho mieste surengtos labai sėkmingos Baltų kultūros dienos. Dar svarbiau, kad tuo metu šveicarų spauda paskelbė visą eilę straipsnių apie Lietuvą, jos istoriją, okupaciją ir dabartinę padėtį. Jei visos tos spaudos iškarpos apie Lietuvą bei Pabaltijį surinkti į krūvą, susidarytų storas sąsiuvinis.

Kai kurie Šveicarijos dienraščiai tada nušvietė šveicarų - pabaltiečių santykius, kiti išryškino šveicarų - lietuvių kultūrinius ryšius. Malonu pabrėžti, kad šveicarams su reikiama medžiaga talkininkavo Šveicarijos lietuviai, ir pirmoje eilėje dr. A. Gerutis, gyvenęs Berne mieste.

savo veido nematome. Reiškia, juokiamės iš savęs. Humor yra aspektas, kuris leidžia pažvelgti į save iš kito, negu įprasto — rimto, kasdieninio taško. Taigi mūsų pasirodymai yra statomi tiek mūsų pačių įdomumui, tiek publikos, kuri mus žada aplankyti. Mūsų siekis: pasijuokti iš gyvenimo. Mūsų aukštųjų nėra.

— Kokios pagrindinės temos ir kokios apimties (laiko prasme) bus ryškinamos naujuose jūsų škieuose?

— Pagrindinė programos dalis — ilgesnieji numeriai yra taikomi lietuviškai visuomenėi. Pavyzdžiui, paliesime lietuvių milijoninį fondą, susirinkimus, madų parodas, mūsų krepšininkus, spaudą ir t. t. Pasauliniame akiratyje satyruojame artėjančius rinkimus, vyromotės įsiamžinimus sampratomu skirtumui ir eilį mišrių, trumpų škiečių bei vaizdelių. Iš viso programa tęsis daugiau kaip 1½ val. (neįskaitant per-

Aštuoni Volkswagen pakelvi ir Antrojo kaimo repetitijas Nuotraukos C. Nepomuceno

Susipažinkim — „Antrasis kaimas“. Pirmoje eilėje iš kairės: Romas Aninkevičius, Regina Stravinskaitė, Kazys Almenas, Ramunė Jurkūnaitė; antroje eilėje iš kairės: Romas Stakauskas, Vytautas Demereckis, Benius Urbonas; trečioje eilėje — Rimas Vėžys.

traukų) ir susidarys iš maždaug 20 atskirų numerių.

— Buvo girdėta, jog "Antrasis kaimas" iešką naujų aktorius savam kolektyvui papildyti. Ar matysime šiemet ir naujų veidų? Ir kurie pernykščiai dar nepavargę?

— Tarpe naujųjų veidų matysime Ramunę Jurkūnaitę ir Beniū Urboną. Iš praėjusių metų programos: Romą Aninke-

vičių ir Vytautą Demereckį, bei senosios scenos "vilkus" — Reginą Stravinskaitę, Kazį Almeną, Romą Stakauską ir Rimą Vėžį. Taip pat maloniai pristatome asmenį, de kurio pažanga mūsų pasirinktame žanre nebūtų pastebima. Jis yra Levis Barauskas, aktorius, neperseniausiai atvykęs iš Kanados ir čia užsikrovęs Antrojo kaimo režisūros našta.

— Kokie yra jūsų pageidavimai žiūrovui ir kokie sumanymai bei viltys ateičiai?

— Atsilankykite. Šypsokis, juokis ir paplok. Antrojo kaimo programa įvyks šio mėn. 24, 30, 31-mo ir lapkr. 7 ir 8-t dienomis Hollywood salėje, 2417 W. 43rd Str. Pasirodymai, kaip ir praėjusiais metais, bus su rezervacijom, dėl kurių prašome skambinti N. Stakauskienei, PR 8-6804.

Ateities planai? Vėl ketvirtadieniais rinksimės į "Gintaro" rūsi, ir pasikeisdami satyrinės medžiagos idėjomis, bursime ANTROJO KAIMO ateitį.

(k. b.)

ŠVEICARŲ IR LIETUVIŲ KULTŪRINIAI RYŠIAI

V. ALSEIKA, Voiketija

Trys šveicarai pradėjo lietuvių kalbos žodyną

Sostinėje Berne leidžiamas dienraštis "Der Bund" buvo įsidedęs straipsnis apie šveicarų - lietuvių kultūros ryšius. Ne visiems šveicarams ir gal tik siauram rateliui buvo žinoma, kad trys šveicarai buvo pradėję redaguoti lietuvių kalbos žodyną. Tai prof. dr. Max Niedermann, dr. Franz Brender — abu jau mirę — ir prof. dr. Alfred Senn. Žodyną toliau leidžia Carl Winter universitetinė leidykla Heidelbergo ir šalia A. Senno, žodyną redaguoja JAV, Philadelphijos mieste gyvenęs lietuvis kalbininkas prof. dr. Antanas Salys.

"Der Bund" straipsnio autorius paaiškina, kurio būdu šveicarai mokslininkai pradėję redaguoti lietuvių kalbos žodyną. Pradininku laikytinas prof. dr. Max Niedermann, susidomėjęs ir vėliau studijavęs lietuvių ir latvių kalbas ir ypač jų senasias formas. Jis yra buvęs ir Lietuvoje ir specialioje literatūroje paskelbęs nemažą studijų apie abi šias pabaltiečių kalbas. Jis dalyvavo, kaip šveicarų delegacijos dalyvis, Paryžiaus taikos konferencijoje ir ten kėlė Pabaltijio tautų teisę į nepriklausomybę. Žodyno bendradarbiais Niedermann pasiūlytė tuometinius Lietuvos universiteto Kaune dėstytojus A. Senną ir F. Brenderį. 1926 m. pasirodė pirmasis žodyno tomas. Brenderis tragiškai mirus, o Senni išsikėlus Pensilvanijos universitetan į JAV, Niedermann nenuleto rankų ir drauge su Senu tęsė darbą. Prof. Niedermann mirė 1954 m.

Be minėtųjų Lietuvos (vėliau Vytauto D.) universitete Kaune dėstė ir daugiau šveicarų.

Iš jų pirmoje eilėje minėtinas šiuo metu Bazelyje gyvenęs ir retkarčiais su paskaitomis Vokietijos lietuvių aplankąs prof. dr. J. Eretas ir dr. Gottlieb Studerus iš St. Gallen. Abu dėstė vokiečių kalbą ir literatūrą. Dabar šveicarai jau patyrė, kad prof. Eretas gyvai veikė ir politiniame Lietuvos gyvenime ir buvo Lietuvos Seimo narys. Jis buvo ir telegramų agentūros "ELTA" direktorius. Būdinga, kad politikai susipynus, į Lietuvą universitete dėstyti anais laikais mieliau kviesta ne Vokietijos, bet Šveicarijos mokslininkai.

Šalia Studeraus (jis parašė eilę vokiečių k. vadovėlių ir jie besimokančiųjų buvo labai vertinami) minėtinas trečiasis Šveicarijos mokslininkas Lietuvoje — prof. dr. Constantin Regelis, Botanikos sodo Kaune įkūrėjas. Jis buvo aktyvus "Lietuvių šveicarų draugijos" veikėjas ir organizuodavo ekskursijas į Šveicariją.

Karas buvo sukliudęs šveicarų - lietuvių ryšius Sovietams okupavus Lietuvą ir kitus Pabaltijio kraštus, moks-

lininkų - šveicarų darbas Lietuvoje turėjo būti nutrauktas. Išliko grėsmė ir leidžiamam žodynui, jis neteko skaitytojų Lietuvoje, tačiau Pensilvanijos universitetui prisidėjus su finansine parama, žodyno leidimas pradėtas tęsti. Prof. Salys įsijungęs, dabar žodynas žymiai suaktualėjo, nes seniau į jį patekdavo ir jau visai nebevertojamų žodžių. Ne taip seniai pasirodė 41 Žodyno sąsiuvinis. Redakcijos nuomone, žodynas turėtų būti baigtas 1967 m. Tai būtų pats pilniausias lietuvių - vokiečių k. žodynas.

Lietuvių ir pabaltiečių kalbos universitete

Ligi šiol lietuvių kalba (lyginamosios kalbotyros rėmuose) tebuvo dėstoma Berne, krašto sostinėje, universitete. Lietuvių kalbos kursui vadovavo prof. Niedermann mokinsys prof. dr. G. Redard. Nuo šio rudens lietuvių ir latvių kalbos numatomas dėstyti Neuenburgo universitete. Reikia žinoti, kad Neuenburge savo metu dirbo leidžiamą žodyno pradininkas prof. Niedermann ir tada universitete jau veikė lietuvių kalbos kursas. Šiuo metu kursą ves jaunas šveicaras kalbininkas dr. J. P. Locher iš Berne.

Val. Ramonis - Ramonaitis Ontario ežeras Iš jaunųjų dailininkų parodos Ciurlionio galerijoje

KADA SALOMĖJA NĖRIS GALĖJO GRĮŽTI?

(Atkelta iš 4 psl.)

Nėries mokytojai ir globėjai, pasikaitę šias eiles nuo pradžios iki galo, gali didžiulius savo pastangų vaisiais. Ir kam gal paslaptis, o tokios rūšies kūryba sudaro liūto dalį visoje Nėries poezijoje. Nėriana to, į pabaigą, ar įgudimo dėka, ar giliau pajutusi savo misijos tikrumą, Nėris yra sukūrusi formos ir raiškumo atžvilgiu gana stiprių bolševikiškų eilių, kurios kokybė nė kiek nenusileidžia "patriotikai". Nėris buvo egzaltuota... Ji tikrai nudavė kuklią ir santūrią, o iš tikrųjų ji buvo smarki, ir jai nebuvo svetima puikybė. Liguistai jautri. Mažiausia pastaba ją užgaudavo. Buvo kapringa ir užsikirtusi. Dėl to mane labai stebina bolševikų memuarinė dokumentacija. Viena iš dviejų: arba jie moko ją prisijaukinti, arba jie ją lakuoja...

Kartą Mykolaitis-Putinas pakvietė būrelį kultūrininkų priimti didelį lietuvių bičiulį prancūzų žurnalistą Henri de Chambon. Visiems salone gyvai besišnekučiuojant, karidoriu porą kartą šmestelėjo Nėris. Nežinau kuris kreipėsi į šeiminką, kodėl jis nepakvietęs Nėries pabendrauti su svečiu. Tasai atsakė: "Ko nedariau, neina." Atsitiko taip, kad, jai vėl koridoriu besukubant, stovėjęs tirdury, tai sulaikiau ir paklausiau, kodėl ne su visais. Ji padarė labai rimtą ir nusiminusią veido išraišką ir nė nemirktelėjęs atsakė: "Aš čia už tarnaitę". Pagalvojau, kad Putinas galėjo gauti tarnaitę pigesnę ir geresnę... O iš tikrųjų ji buvo Mykolaitienės priklausa, ir ne diena, ne savaitė, ne mėnesiu, o ilgesniam laikui... Ir koks buvo visų nustebimas, kai nepoigo su visais padorlos šeimos tarnaitės atributais (priejuoste ir plaukų raiščiu) įėjo Nėris, netikromis rankomis nešina ant padėklo kavinką ir puodelius. O jėsiui, nukaito, kaip putino šakelė, ir nežinodieniais rinksimės į "Gintaro" rūsi, ir pasikeisdami satyrinės medžiagos idėjomis, bursime ANTROJO KAIMO ateitį.

Nesakyčiau, kad jos gyvenimas tada būtų buvęs lengvas. Bet man tada atrodė, kad jai tas "kankinės vainikas" teikė kažkokio vidinio pasitenkinimo. Jei ji būtų parodžiusi kiek iniciatyvos, manau, visai nesunkiai ji būtų galėjusi gauti darbą Kaune, nes vis dėlto, nežūrint jos trečiafrontiškumo, jai daugis jautė nuoširdžios simpatijos.

Kai Nėris gavo valstybinę premiją, ją pasveikinau trumpu laiškeliu iš užsienio. Pasveikinau ir užmiršau. Grįžęs atostogų, sutikau ir jį pradėjo manęs atspirašinėti, kad nemandagiai pasielgusi, bet ją varžanti kolektyvo disciplina. Pagalvojau, tai bent disciplina, kad net laiško nedrįstanti parašyti. Mūsų susitikimai buvo lakoniški: sveika ir pasielkiate sveika. Kalbėtis su ja nemėgdavau, nes itariu ją esant nenuoširdaus kuklumo. Kai tik ją sutikdavau, ji vis man tai primindavo, vis atspirašinėdavo. Paskui kvietė svečiuosna į Palemoną. Aš iš pradžių juokais gynytais: "Eikite, kur aš čia dar bar trenkiuos net į Palemoną!" Bet ji rimtai pradėjo kviesti, tai pažadėjau, bet nenuvykau... Visą laimė, kad netrukus po to išvykau į užsienį ir su ja daugiau nesimačiau.

Nemanau, kad ji rusų okupacijos laukė ar ja džiaugėsi, bet Pozdaniakovas buvo gerai išstudijavęs savo pasirinkto būrelio psichologiją ir ypač silpnynes. Jis pirmas "įvertino" Nėries talentą, jis ją vežiojo kaip dyvų dyvą, jis ją apipylė popieriniais rublais, į tą skaičių reikia įtraukti ir tuos penkis tūkstančius, kuriuos gavo kiekvienas delegacijos dalyvis, "maldaives" priimti Lietuvą į tarybinių respublikų šeimą.

Paskui karas. Bėgimas su mažu kūdikiu ant rankų. Alkis, šaltis, prašalčio buitės. Bet po metų pradeda atsigausti. Nėris įsijungia į kovą "už Lietuvos išlaisvinimą". Kalba per radiją, kalba "lietuviškai divizijai nuo sunkvežimio platformos". Nėris dalyvauja didelėje dramoje. Ir josios dalyvavimo nemaž neimu ironiškai. Ji toje srityje nuveikė daugiau viena negu minėtoji divizija. Ji su savo sūnumi buvo gyva priešvokiška propaganda. Ji savo poezija cementavo pačių rusų karo pradžioje pašlijusį patriotizmą. 1943 m. pasirodė jos nedidelis eilių rinkinys: Dainuok, širdie, gyvenimą. Gyvenimo toje knygoje nė ženklo. Visa ji skirta rusų-bolševikų pergalei, o netiesioginiai ir Lietuvos "išlaisvinimui". Ta knyga ar bent didesnė jos dalis buvo paskelbta ir rusiškai, "Pro kulų švilpesi" vardu. Vokiečių wehrmachto galybė pra-

dėjo braškėti, propaganda dar pagyvėjo. 1944 m. vidurvasarį frontas pasiekė Lietuvą, o "rugsėjo 30 d. vakare, apie 18 val., poetė pasiekė Kauną".

Nėris Lietuva veržėsi... Veržėsi dėl to, kad Lietuva buvo jos tėvynė. Iš eilių aiškiai matyti, kad slapta jina puoselėjo mintį, jog Lietuva sutiks ją išskęstomis rankomis, kaip didelės dramos aktyvią dalyvę. Čia ji nerado: motinos, sesers, brolių, gimtosios pastogės, namelio Palemono... Dar daugiau, jai rodėsi, kad ji nerado ir Lietuvos, kurioje gimė ir užaugo. Grįžo su išlaisvintojos jausmu širdyje, o "išlaisvinti" tautiečiai ją sutiko "dantį grieždami." Ji visiems savo draugams ir pažįstamiems pradėjo skųstis. Jonas Šimkus rašo: "Ne kartą, sugrįžusi į Lietuvą, ji skundėsi: — Bet koki gi pasikeitė tie mūsų žmonės... — Ir vis dėlto ji tikėjo, kad ne tik miestai prisikels iš peleno, bet mūsų tauta atsipeikės nuo didžiulių smūgių. Tam ji buvo pasiryžusi atiduoti savo didelę poetinę jėgą" Salomėja Nėris, poetės atminimui, 106 psl.). Antanui Venclovai guodėsi: "Tik daugelio žmonių negaliu suprasti, net pažinti... o pasiklausai jų kalbų, ir tiesiog stebiesi, kas jiems į galvą priklimo tokio nesąmonių... kiti svaioja smetoninės ar kitokios Lietuvos atstatymą... Su dideliu malonumu aš dabar prisimenu Maskvą, mūsų draugus prisimenu" (Literatūra ir kalba IV, 309 psl.). Rusei Emilijai Teumin iš Sovinformbiuro ji sakiusi: "Kaip gerai, kad atvažiavote! Juk jūs — gabalukas Maskvos! Tikslai čia, tik dabar supratau, kas yra Maskva ir Tarybų sąjunga kiekvienam mūsų. Dabar aš sužinojau tai, kas yra baisiausia. Tai ne mirtis ir ne kraujas, nors visio to aš labai bijau. Tai ne griuvėsiai, nors aš taip svajojau grįžti į savo namelius Palemono, o jų teliko tik sienos. Baisiausia tai, ką vokiečiai padarė iš mūsų žmonių. Aš vaikščioju po mieląjį Kauną ir nebegaliu pažinti daugelio tų, kuriuos anksčiau mylėjau, kuriuos taip norėjau pamatyti" (Salomėja Nėris, poetės atminimui, 176 psl.). Poetė sakiusi Jonui Šimkui: "Bet jeigu mes nugalėjome tokią baisenybę, kokia buvo hitlerinis maras, tai šituos niežus (t. y. laisvės kovotojus, partizanus, J.A.) lengvai nubrauksime nuo savo kūno, — tarė Salomėja Nėris, dešine ranka nutrindama tuos nematomus (mano praretinta, J.A.) "niežus". (Savo aistringą plunksna ruošėsi prisidėti prie "niežų" nuvalymo. Ji ragino mane Tarybų Lietuvoje įvesti satyros skyrelį, kuris stipriai smogtų visiems išgėvėliams". (Literatūra ir kalba IV, 285 psl.).

Ne vien liga ir trūkumai, bet ir nedraugingas tautiečių nuistatymas kartina poetės paskutines dienas. Ar kitai 1945 m. balandžio antroje pusėje atvažiavo į Maskvą Aukščiausios tarybos 11 sesijai, tai tenal "džiaugėsi, kaip maža mergaitė". E. Teumin kartojta jos žodžius: "Kaip nepaprastai lengva alsuoti Maskvos oru! Anksčiau aš niekad taip stipriai to nejučiaudau. Ir aš tokia laiminga, kad Maskva — taip pat mano tėvynė" (Salomėja Nėris, poetės atminimui, 171 psl.).

Vykstant vienuoliktajai Aukščiausios tarybos sesijai rusai grūmėsi Berlyno gatvėse, o Nėris tada raše:

Per nudegintus sodžius, miestus sugriautus Keršto nesulaikoma audra Mes pražiame ugniniais sriautais.

"Negaliu" mums žodžio nebėra.

... Mes, pasauli, kruviną vergiją, Savo draugą tik draugu vadink! Pergalės ugninį kalaviją, Priešo smeičiame širdin.

Poezija II, 283-284 psl.

Šių eilių visasajungimui, manau, ir prelatas M. Krupavičius neabejoja. Po to, Nėris gana pakiliai ir jausmingai pasveikina paliaubų dieną:

Būk sveikas, O pavasari taikos!

(Ten pat.)

Ir sukuria Obelys žydį, ir čia jos poetinis balsas amžinai užgęsta. Visi trys minimi eilėraščiai skiriami pergalei, taikai ir pavasariui, tik paskutinis daugiau orientuojasi į Lietuvą, ir gal net į Palemoną šlaitą... Bendrai paėmus, viskas yra vieno galo: pergalė rusiškai, taika bolševikiškai ir pavasaris visasajungimui... Ar tai grįžimas? Tauta turi teisę į viešą, ne po puodu pavožtą grįžimą. Skaitydami jos eiles, pasigendame tų energingų žingsnių, kuriais ji kadaise išėjo iš didžiųjų universitetų salės...

V. K. Jonynas Akvarelė Iš parodos Clevelande, Gallery International, 13218 Superior Ave.